

Zarządzenie Nr 1105(114)21

Prezydenta Miasta Piły

z dnia 13 kwietnia 2021r.

**w sprawie przeprowadzenia konsultacji i wyrażenia opinii przez Gminną Radę
Działalności Pożytku Publicznego Miasta Piły w przedmiocie projektu Uchwały
Rady Miasta Piły w sprawie przyjęcia do realizacji Strategii Rozwiązywania
Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021-2030**

Na podstawie art.30 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020r., poz. 713 z późn. zm.) oraz Uchwały Nr XXVII/414/16 Rady Miasta Piły z dnia 29 listopada 2016r. w sprawie określenia trybu powoływania członków Gminnej Rady Działalności Pożytku Publicznego Miasta Piły, jej organizacji i trybu działania (Dz.Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2016r., poz. 8061 z późn. zm.), Prezydent Miasta Piły zarządza, co następuje:

§ 1.1. Postanawia się przeprowadzić konsultacje w celu wyrażenia opinii przez Gminną Radę Działalności Pożytku Publicznego Miasta Piły w przedmiocie projektu Uchwały Rady Miasta Piły w sprawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021-2030.

2. Projekt Uchwały Rady Miasta Piły w sprawie przyjęcia do realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021-2030, będący przedmiotem konsultacji, stanowi załącznik do zarządzenia.

§ 2.1. Termin rozpoczęcia konsultacji ustala się na dzień 14 kwietnia 2021r.

2. Termin zakończenia konsultacji ustala się na dzień 28 kwietnia 2021r.

§ 3. Nieprzedstawienie opinii w wyznaczonym terminie konsultacji jest równoznaczne z rezygnacją z prawa do jej wyrażenia.

§ 4. W celu przeprowadzenia konsultacji i wyrażenia opinii przez Gminną Radę Działalności Pożytku Publicznego Miasta Piły, zostanie przekazany Radzie projekt uchwały, o którym mowa w § 1 zarządzenia, w wersji papierowej i elektronicznej.

§ 5. Jednostką organizacyjną gminy odpowiedzialną za przygotowanie i przeprowadzenie konsultacji jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile.

§ 6. Wykonanie zarządzenia powierza się Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile.

§ 7. Zarządzenie obowiązuje z dniem podjęcia i podlega zamieszczeniu w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie internetowej Urzędu Miasta Piły.

PREZYDENT MIASTA PIŁY

/-/ Piotr Głowski

RADCA PRAWNY
/-/Adam Hołubowski

RADCA PRAWNY
/-/ mgr Łukasz Czarny

Uzasadnienie
do Zarządzenia Nr 1105(114)21
Prezydenta Miasta Piły
z dnia 13 kwietnia 2021r.

w sprawie przeprowadzenia konsultacji i wyrażenia opinii przez Gminną Radę
Działalności Pożytku Publicznego Miasta Piły w przedmiocie projektu Uchwały
Rady Miasta Piły w sprawie przyjęcia do realizacji Strategii Rozwiązywania
Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021-2030

Zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta odbywa się w szczególności w formie konsultowania projektów uchwał i aktów prawa miejscowego dotyczących sfery zadań publicznych z radami działalności pożytku publicznego i organizacjami pozarządowymi.

Przedmiotem konsultacji jest projekt uchwały w sprawie przyjęcia do realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021-2030. Opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych jest zadaniem obowiązkowym gminy, wynikającym z art.16b ust.1 i art. 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej.

W związku z powyższym podjęcie niniejszego zarządzenia jest zasadne.

Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile
/-/ Wanda Kolińska

Uchwała Nr

Rady Miasta Piły

z dnia

**w sprawie przyjęcia do realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta Piły na lata 2021-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 1, ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020r. poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 16b i art.17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020r., poz. 1876 z późn. zm) Rada Miasta Piły uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Piły.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie
do Uchwały Nr
Rady Miasta Piły
z dnia

w sprawie przyjęcia do realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta Piły na lata 2021-2030

Zgodnie z art. 16b i art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych. Uchwałą Nr XX/264/12 Rady Miasta Piły z dnia 24 kwietnia 2012r. przyjęta została do realizacji Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły do roku 2020. W związku z tym, że upłynął termin obowiązywania tego dokumentu zachodzi konieczność przyjęcia do realizacji nowej strategii, opracowanej zgodnie z aktualnymi potrzebami.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

PREZYDENT MIASTA PIŁY

/-/ Piotr Głowski

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA PIŁY

na lata
2021 - 2030



OFICyna PROFILAKTYCZNA

Spis treści

| | |
|--|-----------|
| I. Wprowadzenie | 5 |
| 1. Metodologia opracowania Strategii | 7 |
| 2. Podstawy prawne | 10 |
| 3. Spójność z dokumentami strategicznymi | 14 |
| 3.1. Dokumenty europejskie | 14 |
| 3.2. Dokumenty krajowe | 16 |
| 3.3. Dokumenty regionalne | 17 |
| 3.4. Dokumenty lokalne | 17 |
| II. Charakterystyka miasta Piły | 18 |
| 1. Położenie | 18 |
| 2. Sytuacja demograficzna | 19 |
| 3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza | 21 |
| 4. Edukacja i wychowanie | 25 |
| 5. Kultura, sport i rekreacja | 28 |
| 6. Opieka zdrowotna | 30 |
| 7. Bezpieczeństwo publiczne | 31 |
| 8. Działalność organizacji pozarządowych | 31 |
| 9. Pomoc społeczna | 34 |
| 10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych | 41 |
| III. Diagnoza sytuacji społecznej | 42 |
| 1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej | 42 |
| 2. Wsparcie osób niepełnosprawnych | 51 |
| 3. Zdrowie psychiczne | 56 |
| 4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych | 58 |



| | |
|---|------------|
| 5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie | 70 |
| 6. Aktywność i integracja społeczna seniorów | 78 |
| 7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu | 83 |
| 8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa..... | 89 |
| 9. Problem przestępczości..... | 94 |
| 10. Analiza SWOT..... | 97 |
| IV. Część programowa..... | 100 |
| 1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych | 101 |
| 2. Cele strategiczne i operacyjne..... | 102 |
| 3. Ramy finansowe Strategii | 115 |
| 4. System wdrażania Strategii..... | 118 |
| 5. System aktualizacji Strategii..... | 119 |
| 6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii | 120 |
| 7. Monitoring | 121 |
| 8. Ewaluacja | 122 |
| 9. Wnioski i podsumowanie..... | 122 |
| V. Bibliografia..... | 124 |
| VI. Spis rysunków, tabel i wykresów..... | 125 |
| Spis rysunków..... | 125 |
| Spis tabel..... | 125 |
| Spis wykresów | 128 |



Wykaz skrótów:

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

UM – Urząd Miasta

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

MŚP – Sektor małych i średnich przedsiębiorstw

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

RCK – Regionalne Centrum Kultury

PiMBP – Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna

KPP – Komenda Powiatowa Policji

SM – Straż Miejska

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

KIS – Klub Integracji Społecznej

CIS – Centrum Integracji Społecznej



I. Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno–kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo–wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021–2030² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Miasta. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021–2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.



Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021–2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Miasta, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.



Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021–2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom miasta Piły dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

1. Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021–2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Miasto do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Piły w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5–10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Miasta, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224–225.



dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Miasta w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Miasta w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

| LP | Etap | Charakterystyka |
|----|----------------------|---|
| 1 | Analiza strategiczna | Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Mieście. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i głównych potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych oraz wnioski z przeprowadzonej na terenie Miasta Diagnozy Problemów Społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój oraz wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Miasta jest Analiza SWOT, wskazująca na jego mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia. |



| | | |
|---|---|---|
| 2 | Sformułowanie Misji i Wizji Strategii | Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Miasto za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii. |
| 3 | Określenie celów priorytetowych i zadań | W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Miasta. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców oraz określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności. |
| 4 | Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii | Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów. |

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi narzędzie, które służy instytucjom samorządowym i NGO w wspieraniu oraz wzmacnianiu potencjału społeczności lokalnej. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się partycypacją społeczną, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

Przed przystąpieniem do opracowania Strategii, wśród mieszkańców miasta Piły przeprowadzone zostały badania, mające na celu: wskazanie problemów społecznych



występujących wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Miasta, zidentyfikowanie przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe, określenie skali oraz zakresu występujących problemów społecznych, pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków. Zakres prac badawczych odnosił się do następujących problemów społecznych: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, uzależnienia behawioralne, przemoc w rodzinie, przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc. Zbadaniu poddane zostały również kwestie związane z problemami osób starszych i niepełnosprawnych, rynek pracy, problem ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także bezpieczeństwo publiczne.

Badania zostały przeprowadzone od września do listopada 2020 roku i wzięło w nich udział łącznie 1066 osób. Poniżej przedstawiona została szczegółowa struktura próby badawczej.

Rysunek 1. Informacje dotyczące próby badawczej

| PRÓBA BADAWCZA | | | |
|--------------------|-----------|----------------------------|-------------------------|
| Dorośli mieszkańcy | Uczniowie | Pracownicy instytucjonalni | Nauczyciele i pedagodzy |
| 300 osób | 726 osób | 20 osób | 20 osób |

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku*

2. Podstawy prawne

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą juretyczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie*



oraz realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – dla gminy, natomiast dla powiatu opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).



5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),



6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
9. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291),
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.),
12. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019–2023 (M.P. z 2018 r. poz. 1007),
13. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 38),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 305),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 217).



AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.).

3. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021–2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

3.1. Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.



W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

⁵ Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.



3.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021–2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, która jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Kładzie ona nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Krajowa Strategia proponuje rozwiązania służące operacjonalizacji celów polityki regionalnej, a wraz z usprawnieniem mechanizmów i narzędzi koordynacji interwencji publicznej, szczególną wagę w systemie realizacji poświęca projektom strategicznym.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
 1. Wzrost zatrudnienia.
 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
 5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
 1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
 2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
 3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.



- **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020** uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Program obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

3.3. Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły są: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku wraz z Wielkopolskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2021–2027 (WRPO 2021+) oraz Strategia Rozwoju Społeczno–Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2015–2025.

3.4. Dokumenty lokalne

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest dla miasta Piły przyjęta Uchwałą Nr XXIV/379/16 Rady Miasta Piły z dnia 27 września 2016 roku *Strategia Rozwoju Miasta Piły do 2035 roku*. Zakreśla ona podstawowe kierunki rozwoju społeczno–gospodarczego Miasta w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021–2030 jest również spójna z *Gminnym Programem Rewitalizacji dla Miasta Piły* przyjętym 26 września 2017 roku Uchwałą Nr XL/548/17 Rady Miasta Piły. Jego celem jest rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców z obszarów rewitalizowanych.

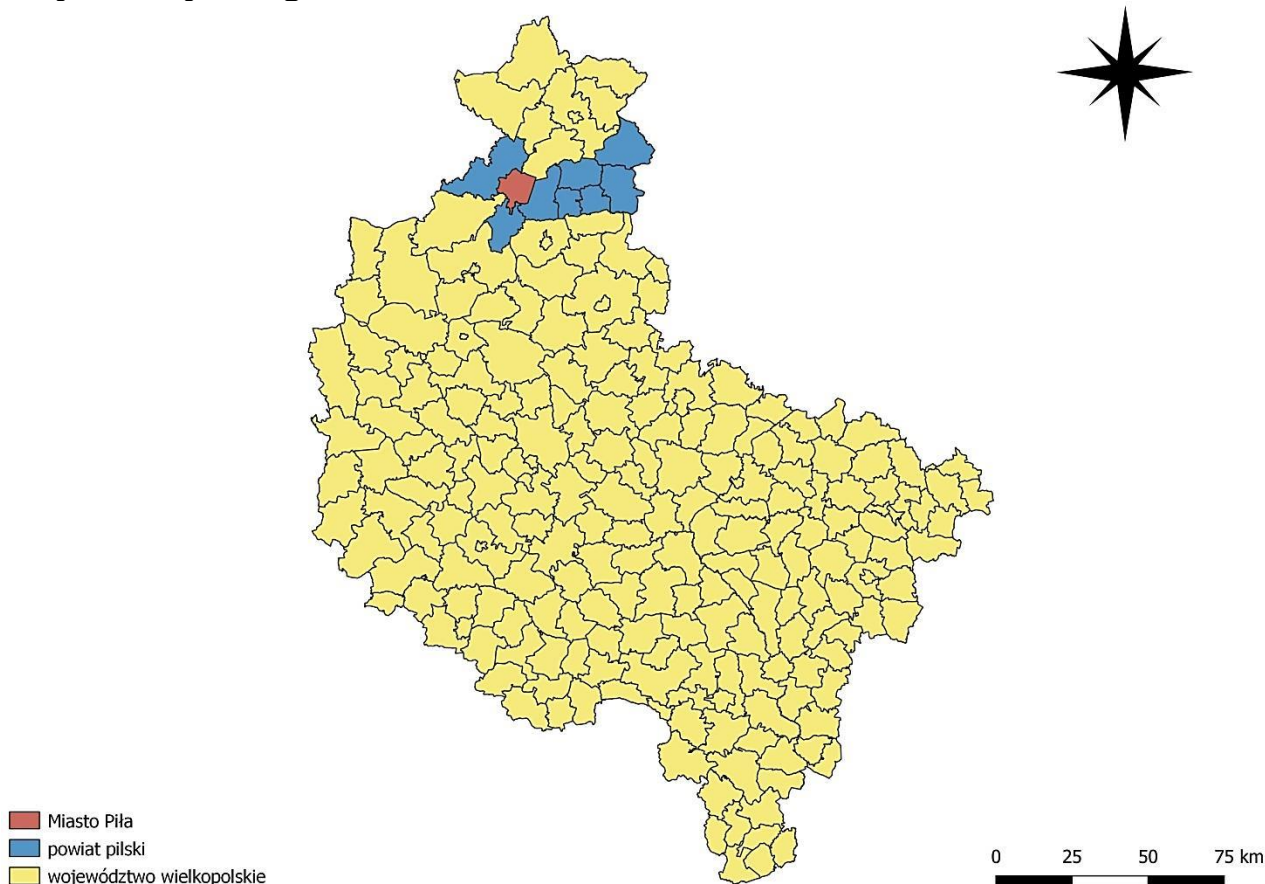


II. Charakterystyka miasta Piły

1. Położenie

Miasto Piła położone jest w północno-zachodniej Polsce, w województwie wielkopolskim, w powiecie pilskim. Piła położona jest w dolinie rzeki Gwdy, na pograniczu Pojezierzy Wałeckiego i Krajeńskiego oraz Doliny Środkowej Noteci. Miasto zajmuje powierzchnię 102,68 km² i jest czwartym co do wielkości miastem w województwie wielkopolskim oraz siedzibą władz powiatu pilskiego. W Mieście funkcjonuje 6 jednostek pomocniczych – osiedli tj. Gładyszewo, Górne, Koszyce, Motylewo, Podlasie oraz Staszyce.

Rysunek 2. Położenie miasta Piły na mapie województwa wielkopolskiego i powiatu pilskiego



Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

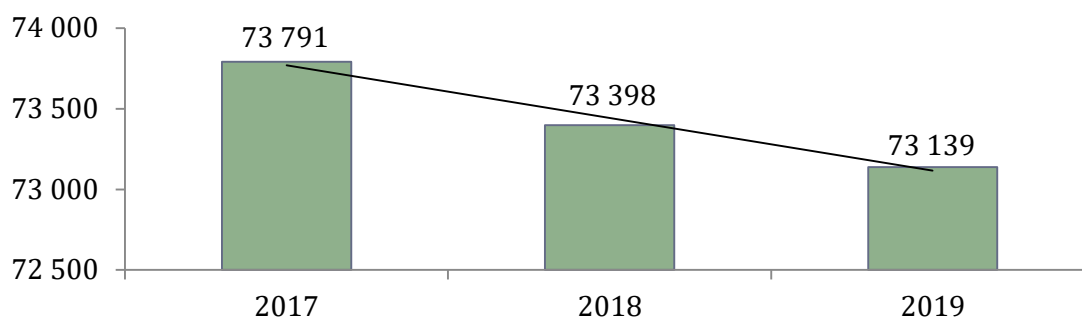


2. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwi wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Piłę zamieszkuje 73 139 osób (stan na 31.12.2019 roku). Na przestrzeni omawianych lat liczba mieszkańców ulegała zmniejszeniu, co obrazuje poniższy wykres i naniesiona linia trendu. W stosunku do 2017 roku populacja zmalała o 0,9% osób.

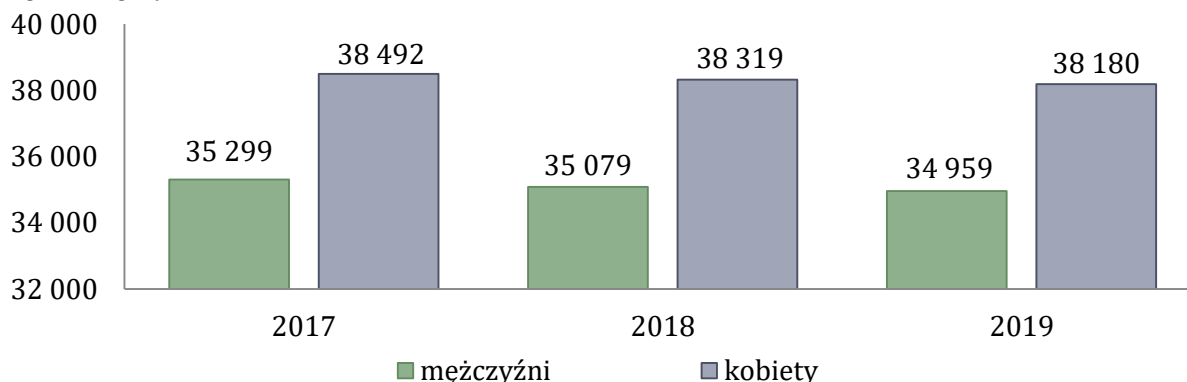
Wykres 1. Liczba mieszkańców miasta Piły w latach 2017–2019



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba mężczyzn zamieszkujących Miasto jest nieco mniejsza od liczby kobiet – stanowią one 52,2% ogólnej liczby ludności (38 180 osób), natomiast mężczyźni 47,8% (34 959 osób). Współczynnik feminizacji w Pile wynosi 109, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 109 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Miasto na przestrzeni lat 2017–2019



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>



Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest Piłę ujemny i wynosi -125 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -1,71 na 1000 mieszkańców. Jest to wartość nieco mniejsza w porównaniu do wartości w całej Polsce, gdzie wynosi -0,91. Na przestrzeni lat 2018–2019 przyrost naturalny w Piłę przyjmował wartości ujemne, z kolei w 2017 roku był dodatni i kształtował się na poziomie 14.

Tabela 2. Przyrost naturalny w Piłę na przestrzeni lat 2017–2019

| wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|--------------------|------|------|------|
| urodzenia żywe | 701 | 690 | 619 |
| zgony | 687 | 737 | 744 |
| przyrost naturalny | 14 | -47 | -125 |

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w Mieście według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 17,8% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym – 19 lat i mniej;
- 59,0% mieszkańców Mieście jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 20–59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 20–64;
- 23,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wieku w mieście Piłę. Na przestrzeni lat 2017–2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na względnie stałym poziomie, natomiast osób w wieku produkcyjnym spada. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Mieście prezentuje się nieco odmiennie od wskaźników w całym kraju. W Polsce jest to 18,1% osób w wieku przedprodukcyjnym, 60% w wieku produkcyjnym oraz 21,9% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017–2019 (w procentach)

| wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|-----------------------|------|------|------|
| wiek przedprodukcyjny | 17,7 | 17,7 | 17,8 |
| wiek produkcyjny | 60,7 | 59,8 | 59,0 |
| wiek poprodukcyjny | 21,6 | 22,5 | 23,2 |

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl



Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych. W 2019 roku zarejestrowano 537 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 894 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych było ujemne i wynosiło -357. W tym samym roku odnotowano 34 zameldowania z zagranicy oraz 9 wymeldowań za granicę, co daje saldo migracji zagranicznych wynoszące 25. Na przestrzeni analizowanych lat saldo migracji wewnętrznych przyjmowało wartości ujemne, natomiast saldo migracji zagranicznych – dodatnie.

Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Pile w latach 2017–2019

| wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|------------------------------|------|------|------|
| saldo migracji wewnętrznych | -142 | -289 | -357 |
| saldo migracji zagranicznych | 18 | 15 | 25 |

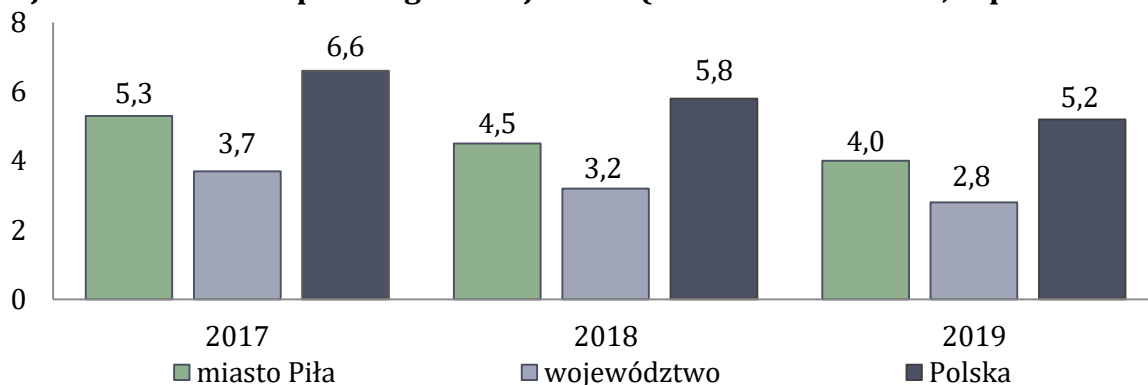
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Szacunkowa stopa bezrobocia w Pile w 2019 roku wynosiła 4,0%, a więc była znacznie wyższa od stopy bezrobocia rejestrowanego w województwie wielkopolskim (2,8%) i jednocześnie niższa niż w całej Polsce (5,2%). Od 2017 roku stopa bezrobocia w Mieście ulegała zmniejszeniu, podobnie jak miało to miejsce w województwie i na terenie całego kraju. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Stopa bezrobocia w Pile na przestrzeni lat 2017–2019 w porównaniu do województwa wielkopolskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

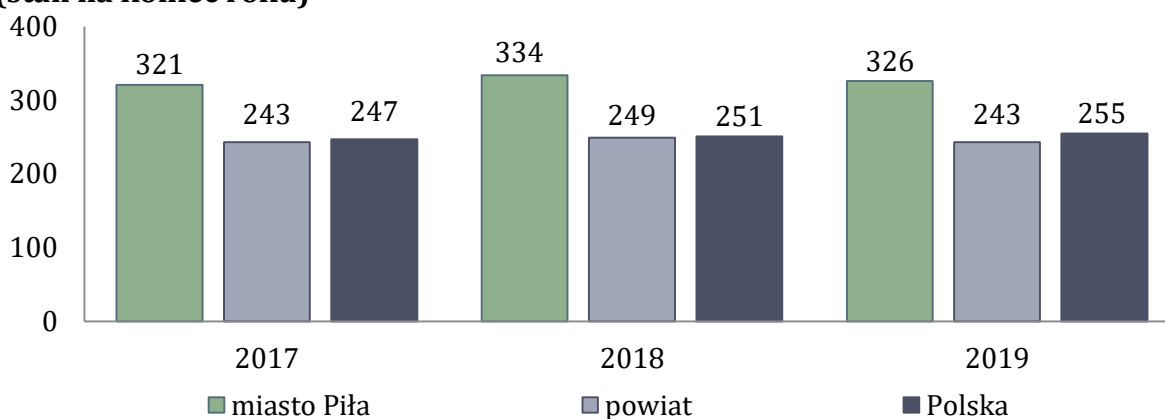


Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>



Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w mieście Piła na 1000 mieszkańców pracowało 326 osób⁷. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 23 863. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć można zauważyć, że odsetek pracujących kobiet był nieznacznie mniejszy od odsetka mężczyzn – o 0,8 pp. Kobiety stanowiły bowiem 49,6% wszystkich pracujących (11 841 osób), natomiast mężczyźni 50,4% (12 022 osoby). Liczba osób pracujących na 1000 ludności była w Piłce większa niż w całym powiecie pilskim oraz w całej Polsce. W przeciągu omawianych lat ulegała wahaniom, bowiem w 2017 roku kształtowała się na poziomie 321 osób, w 2018 – 334, natomiast w 2019 roku – 326.

Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w mieście Piła na przestrzeni lat 2017–2019 w porównaniu do powiatu pilskiego i całej Polski (stan na koniec roku)

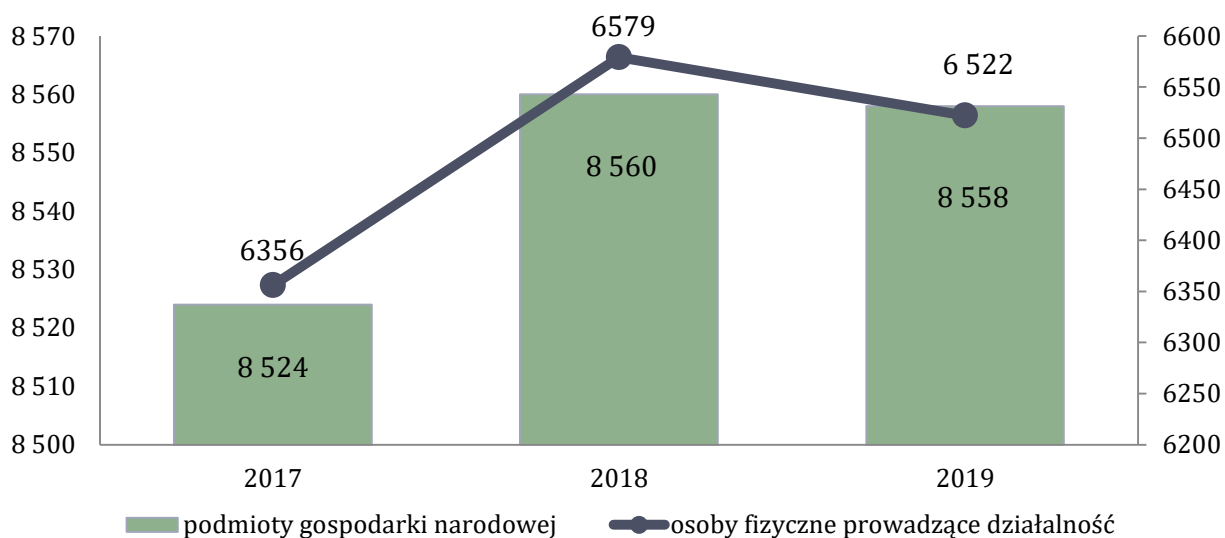


Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W Piłce na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 8558 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 6522. Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 6579, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 8560. Na przestrzeni lat 2017–2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w mieście Piłce uległa wzrostowi. Szczegółowe dane przedstawia wykres nr 5.

⁷ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.



Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017–2019


Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w Pile koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym (1491 podmiotów). Ważnymi sekcjami są również: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (789 podmiotów), budownictwo (687 podmiotów) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (659 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z górnictwem i wydobywaniem (5 podmiotów).

Tabela 5. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w Pile (stan na koniec 2019 roku)

| sekcja | liczba |
|---|--------|
| handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – sekcja G | 1491 |
| działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – sekcja M | 789 |
| budownictwo – sekcja F | 687 |
| opieka zdrowotna i pomoc społeczna – sekcja Q | 659 |
| transport i gospodarka magazynowa – sekcja H | 653 |
| przetwórstwo przemysłowe – sekcja C | 441 |
| pozostała działalność usługowa – sekcja S, T, U | 375 |
| działalność finansowa i ubezpieczeniowa – sekcja K | 295 |
| informacja i komunikacja – sekcja J | 251 |
| edukacja – sekcja P | 234 |
| działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – sekcja N | 216 |



| | |
|--|-----|
| działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – sekcja I | 193 |
| działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – sekcja L | 84 |
| działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją – sekcja R | 78 |
| rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo – sekcja A | 53 |
| wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych – sekcja D | 9 |
| dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją – sekcja E | 9 |
| górnictwo i wydobywanie – sekcja B | 5 |

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w Pile według klas wielkości to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 0–9 pracowników – jest ich 8213 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10–49 pracowników jest w Mieście 267. Działalność prowadzi również 69 średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50–249 pracowników, 8 dużych przedsiębiorstw i jedno makroprzedsiębiorstwo zatrudniające 1000 i więcej osób.

Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie miasta Piła według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)



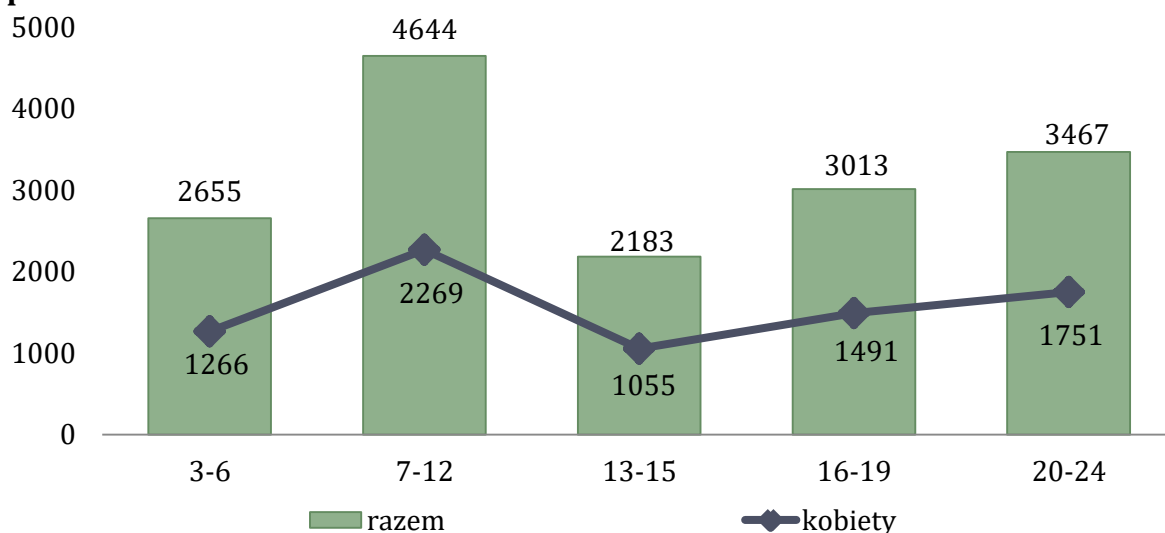
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>



4. Edukacja i wychowanie

W wieku potencjalnej nauki (3–24 lata) w 2019 roku było 15 962 mieszkańców Piły, w tym 49% stanowiły kobiety. Rozpatrując kwestię ludności Miasta z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe można zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7–12 lat (4644 osoby). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20–24 lata (3467 osób), natomiast na trzecim mające 16–19 lat (3013 osób). Ludność Miasta według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje wykres poniżej.

Wykres 6. Ludność miasta Piły według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Atutem miasta Piły jest dobrze rozwinięty system szkolnictwa oferujący edukację na wszystkich szczeblach. W Mieście swoje siedziby mają Państwowa Uczelnia Stanisława Staszica w Pile, Nadnotecki Instytut Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy Wydział Gospodarki i Techniki w Pile. W 2019 roku miasto Piła prowadziło następujące jednostki:

- Zespół Żłobków,
- Publiczne Przedszkole Nr 1,
- Publiczne Przedszkole Nr 2,
- Publiczne Przedszkole Nr 3,
- Publiczne Przedszkole Nr 4,
- Publiczne Przedszkole Nr 5 im. Niezapominajki,

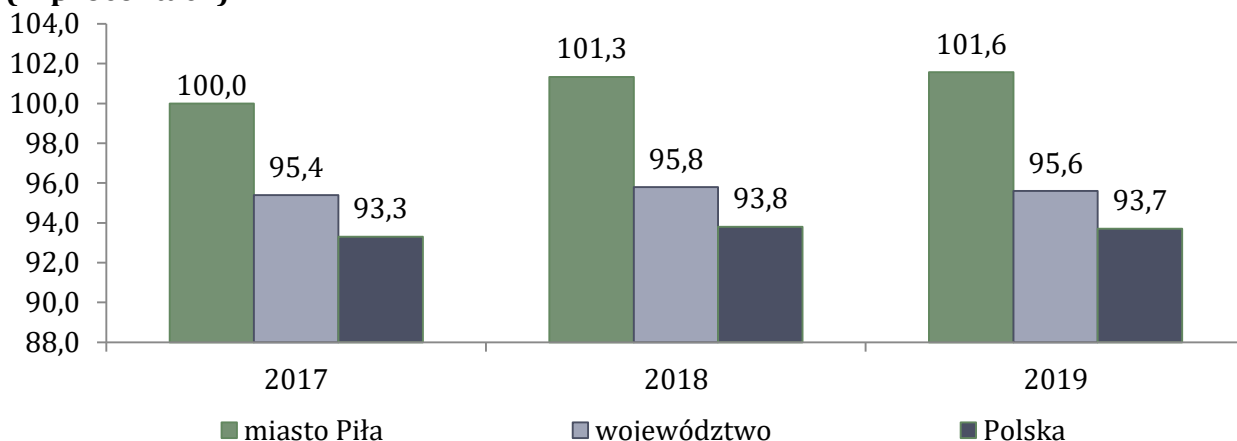


- Publiczne Przedszkole Nr 6,
- Publiczne Przedszkole Nr 7 im. Pszczółki Mai,
- Publiczne Przedszkole Nr 11,
- Publiczne Przedszkole Nr 12,
- Publiczne Przedszkole Nr 13,
- Publiczne Przedszkole Nr 14 im. Wróbelka Elemelka,
- Publiczne Przedszkole Nr 15,
- Publiczne Przedszkole Nr 16,
- Publiczne Przedszkole Nr 17 im. Krasnala Hałabały,
- Publiczne Przedszkole Nr 18 im. Kubusia Puchatka,
- Publiczne Przedszkole Nr 19,
- Szkołę Podstawową nr 1 im. Stanisława Staszica,
- Szkołę Podstawową nr 2 im. Olimpijczyków Polskich,
- Szkołę Podstawową nr 3 im. Jana Brzechwy,
- Szkołę Podstawową nr 4 im. Mikołaja Kopernika,
- Szkołę Podstawową nr 5 im. Dzieci Polskich,
- Szkołę Podstawową nr 6 im. Lotników Polskich,
- Szkołę Podstawową nr 7 im. Adama Mickiewicza,
- Szkołę Podstawową nr 11 im. Królowej Jadwigi,
- Szkołę Podstawową nr 12 z Oddziałami Integracyjnymi im. Janusza Korczaka.

Współczynnik skolaryzacji netto, definiowany jako relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W 2019 roku kształtował się on na poziomie 101,57%, co oznacza, że w stosunku do 2017 roku uległ zwiększeniu. Jednocześnie można zauważyć, że współczynnik skolaryzacji w Pile kształtuje się na znacznie wyższym poziomie niż ma to miejsce w województwie wielkopolskim oraz na terenie całego kraju. Szczegółowe dane przedstawia wykres nr 7.



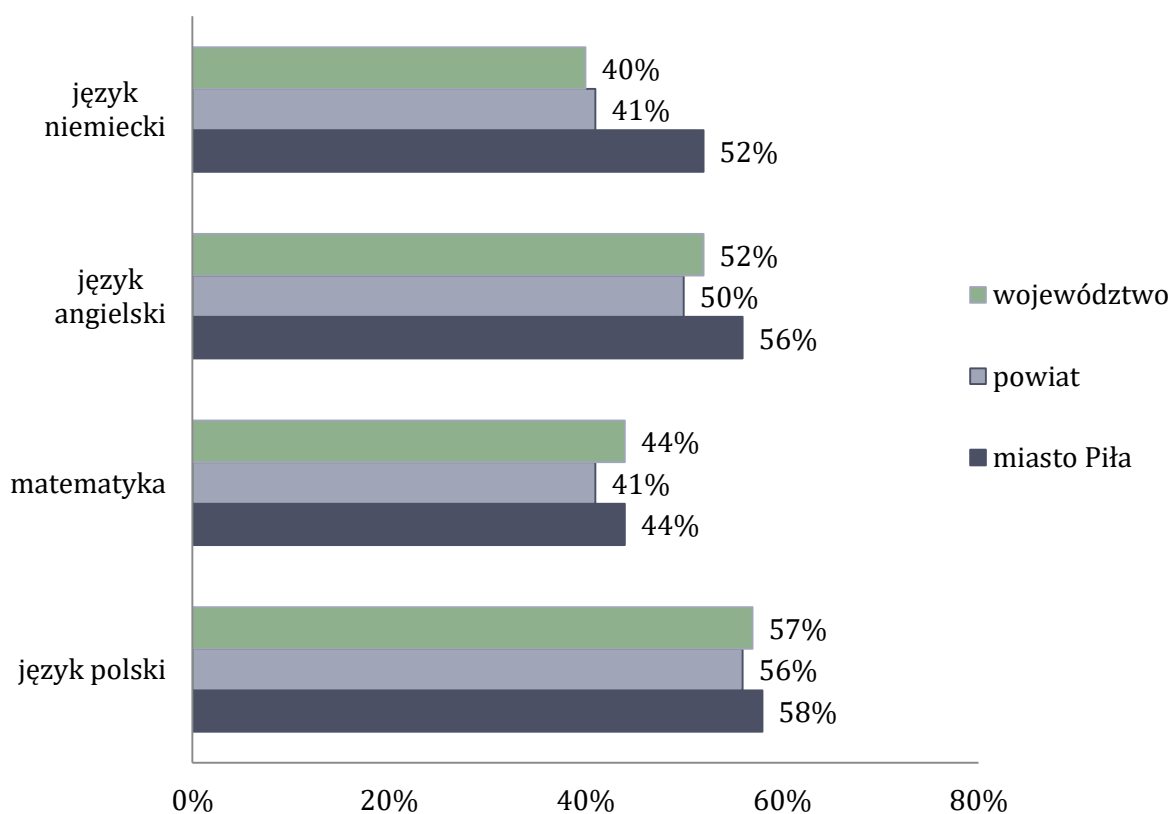
Wykres 7. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie miasta Piły w porównaniu do województwa wielkopolskiego i całej Polski (w procentach)



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z miasta Piły, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Miasta uzyskali ze wszystkich przedmiotów lepsze wyniki, niż uczniowie z całego powiatu oraz województwa. Szczegółowe wyniki w tym zakresie przedstawia wykres poniżej.

Wykres 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu miasta Piły, powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego



Źródło: <https://www.oke.poznan.pl>



5. Kultura, sport i rekreacja

Piła jest ważnym ośrodkiem kulturalnym północnej Wielkopolski. Działalność kulturalną na terenie Miasta prowadzą takie instytucje jak: Regionalne Centrum Kultury – Fabryka Emocji, Muzeum Stanisława Staszica oraz Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Pantaleona Szumana wraz z dziewięcioma filiami. W 2019 roku Regionalne Centrum Kultury było organizatorem lub współorganizatorem poniższych imprez kulturalnych i sportowych:

- Orszak Trzech Króli,
- Krakowski Salon Poezji Anny Dymnej,
- Klub „Dialog”,
- Święto teatru,
- Kryminalna Piła,
- Dyktando 500,
- Wystawa Miasto–Ogród,
- Majówka,
- Parkowe Spotkania,
- Piła czuje bluesa,
- XXX Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowińskie Spotkania”,
- Festiwal Blues Express Stacja Piła,
- Kino plenerowe,
- Piła Festival & Academy,
- Air Moto Show i Lato #naMAXXa,
- Narodowe czytanie,
- Metafizyczna Noc Artystyczna,
- 20 Festiwal Teatralny,
- Jarmark Bożonarodzeniowy.

Bazę kulturalną w Pile współtworzą również Młodzieżowy Dom Kultury „ISKRA” oraz Kino „KORAL” działające w strukturze RCK. Dodatkowo w ramach Regionalnego Centrum Kultury funkcjonuje Klub Seniora „ZACISZE”, w zakresie którego działają takie sekcje zainteresowań jak: sekcja plastyczna PLAMA, sekcja tkactwa artystycznego, sekcja rękodzieła KUFEREK RÓŻNOŚCI, sekcja brydża sportowego SZLEMIK, sekcja



bilardowa CZARNA BILA, sekcja SCRABLE, sekcja darta TRAF, sekcja strzelecka im. Jana Kosa, sekcja kulinarna SMAK, sekcja ceramiczna AMFORA, sekcja komputerowa E-SENIOR, sekcja szachowo-warcabowa SKOCZEK, sekcja wiedzy powszechnej TĘGA GŁOWA, sekcja turystyczno-krajoznawcza OBIEŻYŚWIAT, sekcja multimedialna STUDIO 68, sekcja ogrodnicza „Środowisko ponad wszystko”.

Popularyzacją rekreacji, organizacją zajęć, zawodów i imprez sportowo-rekreacyjnych zajmuje się w Pile głównie Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, w skład którego wchodzi:

- Zespół Obiektów Sportowych „GÓRNE”,
- Obiekty Sportowe „CENTRUM”,
- Przystań kajakowa,
- Ośrodek Turystyczno-Wypoczynkowy „PŁOTKI”,
- Ośrodek Wypoczynkowy „PIASZCZYSTE”.

Odrębną instytucją jest Centrum Rekreacji Wodnej AQUA-PIL Sp. z o.o., które prowadzi obiekt Aquapark.

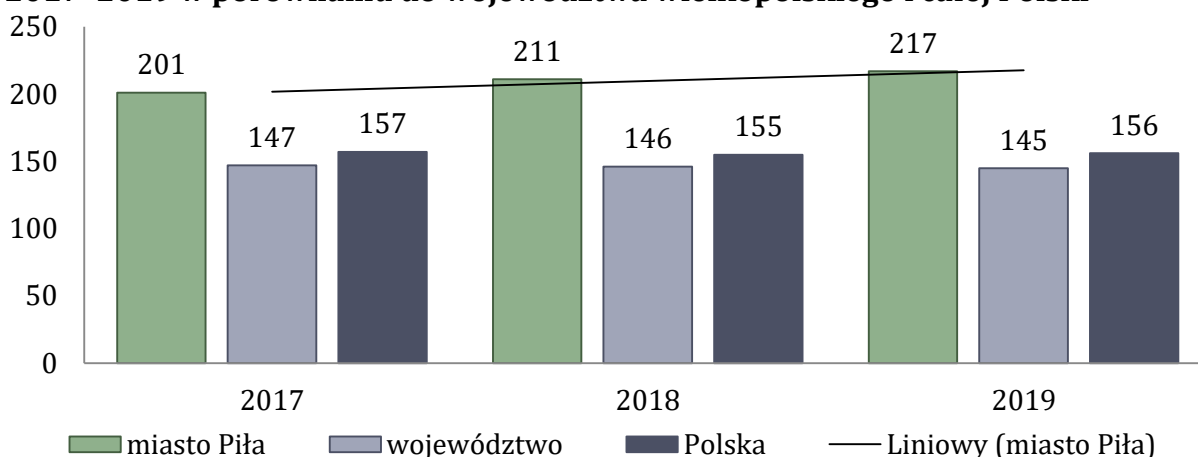
Na terenie Miasta znajduje się Rezerwat przyrody „Kuźnik” oraz „Nietoperze w Starym Browarze”, które należą do najciekawszych przyrodniczo terenów regionu. Ponadto rzeka Gwda jest idealnym miejscem na spływy kajakowe i rejs tramwajem wodnym. Walory turystyczne Miasta wynikają z wysokiej lesistości i gęstej sieci pobliskich jezior i rzek.

Upowszechnianie wiedzy i kultury w Mieście jest również zadaniem Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Pile. Biblioteka służy rozwojowi i zaspakajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych, a także kulturalno-oświatowych, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży oraz seniorów i osób niepełnosprawnych. W skład Biblioteki wchodzi 9 filii mających swoje siedziby na obszarze miasta Piły. Oferuje swoim użytkownikom katalogi on-line: główny księgozbiór, zbiory multimedialne, bibliografie powiatu pilskiego, pocztówki północnej wielkopolski, dokumenty życia społecznego oraz czasopisma. Wśród działań głównych należy wyróżnić: *Dyskusyjny Klub Książki „Po słowach”, Książka jest O.K!*, *Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom*, *Tydzień Bibliotek*, *Wakacje z wyobraźnią*, *Noc Bibliotek* i *Zimowe czary w Bibliotece*. Ponadto filie biblioteczne prowadzą projekty i programy indywidualne o zasięgu lokalnym.



Poniższy wykres prezentuje liczbę czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności w mieście Piła, województwie wielkopolskim oraz w Polsce w latach 2017–2019. Na podstawie danych statystycznych można zauważyć, że wskaźnik ten przyjmuje w Mieście większe wartości niż w województwie i w całej Polsce. W 2019 roku w Piłe było to 217 czytelników, natomiast w całym województwie – 145, a na terenie kraju – 156. Jednocześnie na terenie miasta Piły w omawianym okresie można zaobserwować trend wzrostowy w zakresie liczby czytelników na 1000 ludności.

Wykres 9. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w Piłe w latach 2017–2019 w porównaniu do województwa wielkopolskiego i całej Polski



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

6. Opieka zdrowotna

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców miasta Piły usługi świadczy 27 przychodni podstawowej opieki zdrowotnej, w tym większość zakładów stanowią jednostki niepubliczne. W Mieście funkcjonują 33 apteki⁸.

Z danych GUS wynika, iż w Piłe w 2019 roku na 1 przychodnię przypadają 1875 mieszkańców. Jest to wartość mniejsza od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła w omawianym roku 2195. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 6,3 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest wartością nieznacznie większą w stosunku do całego powiatu pilskiego (5,6).

⁸ <https://www.112pila.pl>



Tabela 6. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Pile w porównaniu do powiatu pilskiego w 2019 roku

| wyszczególnienie | powiat | Piła |
|--|--------|------|
| liczba osób przypadających na 1 przychodnię | 2195 | 1875 |
| porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca | 5,6 | 6,3 |

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

Bezpieczeństwo na terenie Miasta zapewnia Komenda Powiatowa Policji w Pile. Ochronę przeciwpożarową świadczy Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pile – w jej ramach funkcjonuje Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Chemiczno-Ekologicznego „Piła 1” oraz Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wodno-Nurkowego.

8. Działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku⁹. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności "obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej"¹⁰. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między

⁹ <https://poradnik.ngo.pl>

¹⁰ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.



innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹¹.

Na obszarze miasta Piły funkcjonują organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich między innymi:

- Stowarzyszenie Monar Pilskie Centrum Pomocy Bliźniemu Monar – Markot,
- Pilski Bank Żywności,
- Akcja Humanitarna „Życie”,
- Pilskie Stowarzyszenie Klub Abstynentów „Kotwica”,
- Stowarzyszenie Monar,
- Stowarzyszenie „Lawendowe Wzgórze”,
- Spółdzielnia Socjalna „Nowe Horyzonty”,
- Spółdzielnia Socjalna „Zielona Piła”,
- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Starostwa Powiatowego w Pile,
- Stowarzyszenie „MikiRun” – Pomocna dłoń,
- Stowarzyszenie Razem dla Młodzieży,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Zielone Tarasy”,
- Fundacja *Niezależni*,
- Stowarzyszenie Sportowe *Silna Dłoń*¹².

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Rocznym Programie współpracy miasta Piły z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021* zatwierdzonym Uchwałą Nr XXXIV/334/20 Rady Miasta Piły z dnia 24 listopada 2020 roku.

Głównym celem programu jest: *„budowanie partnerstwa pomiędzy miastem a organizacjami, służącego poznawaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców, wzmocnieniu aktywności obywatelskiej w realizacji działań na rzecz rozwoju miasta i rozwiązywania problemów lokalnych.”* Do celów szczegółowych należy natomiast:

- wspieranie i rozwój aktywności społeczności lokalnej oraz wzmocnianie potencjału organizacji;
- zwiększenie roli organizacji w realizacji zadań publicznych Miasta;

¹¹ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

¹² <https://spis.ngo.pl/wielkopolskie-pila-301901>



- zwiększenie udziału sektora obywatelskiego w kreowaniu polityki społecznej Miasta;
- wzrost świadomości społecznej na temat roli organizacji oraz ich działalności;
- tworzenie warunków dla nowych inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej;
- umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie i miasto;
- wspieranie i rozwój działalności podmiotów ekonomii społecznej;
- integracja podmiotów polityki lokalnej;
- zmniejszanie kosztów ponoszonych przez budżet Miasta na wykonywanie usług publicznych przy utrzymaniu standardów świadczonych usług;
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych¹³.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Mieście, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Miasta oraz jednostek organizacyjnych (m.in. MOPS, jednostek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

¹³ Program współpracy Roczny Program współpracy miasta Piły z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021 (Uchwała Nr XXXIV/334/20 Rady Miasta Piły z dnia 24 listopada 2020 roku).



9. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Piły jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania Ośrodka z zakresu ustawy o pomocy społecznej polegają w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez MOPS należą:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
2. sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;



7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
13. dożywianie dzieci;
14. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
15. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
16. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
18. utworzenie i utrzymanie ośrodka, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
19. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
20. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy realizowanych przez MOPS należą:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;



3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez MOPS należą:

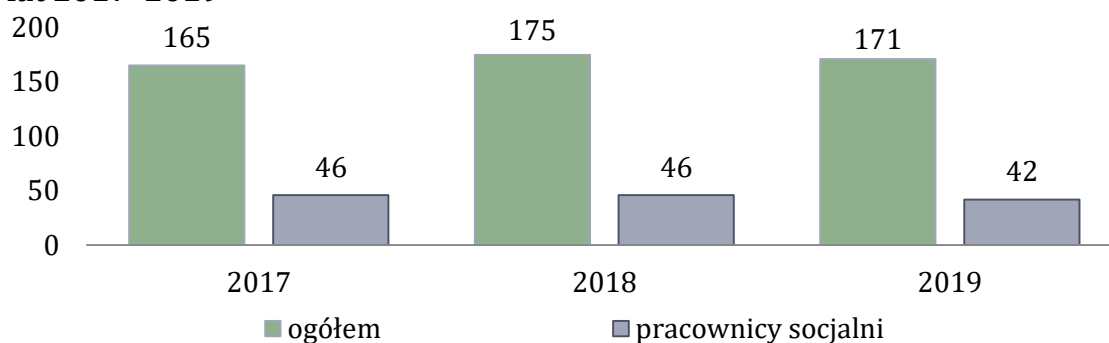
1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiołową lub ekologiczną;
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

MOPS realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Prezydenta oraz uchwałami Rady Miasta.



Na koniec 2019 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pile zatrudnionych było 171 pracowników, w tym 42 pracowników socjalnych. Na przestrzeni omawianych lat można zauważyć niewielkie wahania w liczbie zatrudnionych pracowników MOPS. W stosunku do 2017 roku zauważalny jest wzrost ogólnej liczby zatrudnionych pracowników oraz nieznaczny spadek liczby pracowników socjalnych. Szczegółowe dane przedstawia wykres nr 10.

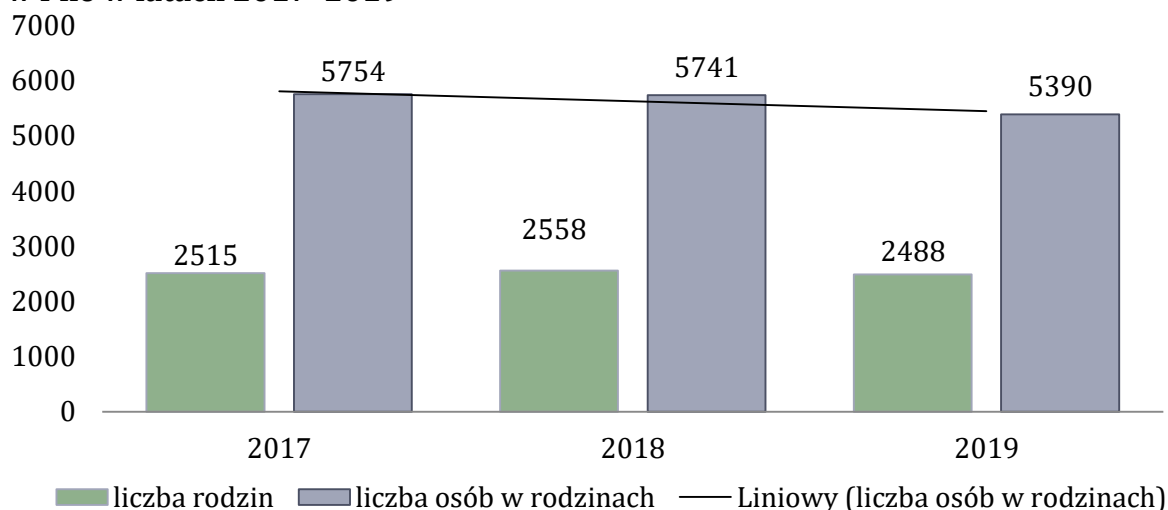
Wykres 10. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile na przestrzeni lat 2017–2019



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Na przestrzeni lat 2017–2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Mieście ulegała wahaniom. W 2019 roku z pomocy skorzystało 2488 rodzin – to o 3% mniej niż w roku ubiegłym i jednocześnie o 1% mniej niż w 2017 roku. W stosunku do 2017 roku zmniejszyła się liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Dynamikę zmian obrazuje naniesiona na wykres linia trendu.

Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Pile w latach 2017–2019

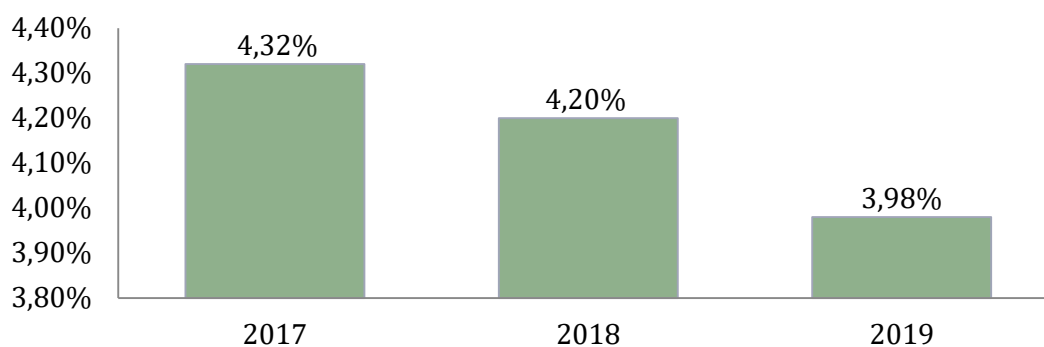


Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok



Liczba pobierających świadczenia z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2017–2019 wartość tego wskaźnika ulegała stopniowemu zmniejszeniu. W 2017 roku wyniosła 4,32%, w 2018 roku – 4,20%, natomiast w 2019 roku – 3,98%. Dane w tym zakresie przedstawia kolejny wykres.

Wykres 12. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017–2019



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2019 roku korzystających z tego typu pomocy było 1512 osób w wieku produkcyjnym, 852 osoby w wieku przedprodukcyjnym oraz 556 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – korzystających z pomocy społecznej kobiet było więcej niż mężczyzn (liczba kobiet – 1681, liczba mężczyzn – 1239). Analizując dynamikę zmian można dostrzec wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym (względem 2017 roku), którym udzielono wsparcia. Spadła natomiast liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz przedprodukcyjnym.

Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017–2019

| wiek | 2017 | | 2018 | | 2019 | |
|------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| | ogółem | kobiety | ogółem | kobiety | ogółem | kobiety |
| przedprodukcyjny | 962 | 464 | 906 | 455 | 852 | 428 |
| produkcyjny | 1791 | 997 | 1626 | 924 | 1512 | 839 |
| poprodukcyjny | 435 | 348 | 561 | 419 | 556 | 414 |
| ogółem | 3188 | 1809 | 3093 | 1798 | 2920 | 1681 |

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Z pomocy społecznej w postaci świadczeń pieniężnych w 2019 roku skorzystało 1717 osób, natomiast w postaci świadczeń niepieniężnych 1473 osoby. Wśród



korzystających z pomocy społecznej, zauważyć można spadek liczby rodzin zarówno w przypadku świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych. W roku 2019 liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych w porównaniu do 2017 roku spadła o 9,1 pp. W przypadku świadczeń niepieniężnych zauważalny jest spadek liczby rodzin, który wyniósł 5,2 pp. (w stosunku do 2017 roku).

Tabela 8. Liczba osób i rodzin, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017–2019

| rodzaj świadczenia | 2017 | | 2018 | | 2019 | |
|--------------------------|-------|---------|-------|---------|-------|---------|
| | osoby | rodziny | osoby | rodziny | osoby | rodziny |
| świadczenie pieniężne | 1906 | 1771 | 1834 | 1702 | 1717 | 1610 |
| świadczenie niepieniężne | 1571 | 1090 | 1561 | 1094 | 1473 | 1033 |

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni omawianych lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmniejszyła się z 1985 w 2017 roku do 1735 w 2019 roku, czyli spadła o 13%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2019 roku są widoczne – mężczyźni stanowili 42% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety – 58%.

Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2017–2019

| płeć | 2017 | 2018 | 2019 |
|---------------|-------------|-------------|-------------|
| kobiety | 1135 | 1052 | 1009 |
| mężczyźni | 850 | 783 | 726 |
| ogółem | 1985 | 1835 | 1735 |

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w Piile była długotrwała lub ciężka choroba – z tego powodu pomoc otrzymały 1123 rodziny. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się ubóstwo (902 rodziny), natomiast na trzecim – bezrobocie (804 rodziny). Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znajduje się także niepełnosprawność (781 rodzin) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo–wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (426 rodzin).

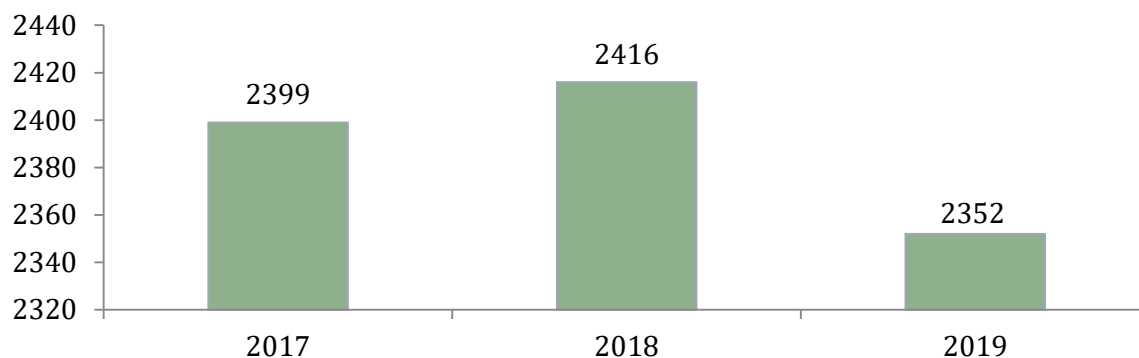


Tabela 10. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin)

| LP | powód udzielenia świadczeń | 2019 |
|----|--|------|
| 1 | długotrwała lub ciężka choroba | 1123 |
| 2 | ubóstwo | 902 |
| 3 | bezrobocie | 804 |
| 4 | niepełnosprawność | 781 |
| 5 | bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego | 426 |
| | w tym rodziny niepełne | 293 |
| | w tym rodziny wielodzietne | 62 |
| 6 | alkoholizm | 360 |
| 7 | potrzeba ochrony macierzyństwa | 205 |
| | w tym wielodzietność | 97 |
| 8 | bezdomność | 177 |
| 9 | trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego | 77 |
| 10 | przemoc w rodzinie | 55 |
| 11 | narkomania | 28 |
| 12 | sytuacja kryzysowa | 6 |
| 13 | sieroctwo | 2 |
| 14 | zdarzenia losowe | 1 |

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Kolejny wykres przedstawia dane dotyczące liczby rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w okresie lat 2017–2019. W 2019 roku przeprowadzono je z 2352 rodzinami, w 2018 roku z 2416, a w 2017 roku z 2399.

Wykres 13. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017–2019


Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok



10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie miasta Piły. Należą do nich:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Punkt Konsultacyjny,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- jednostki oświatowe,
- Komenda Powiatowa Policji w Pile,
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile,
- Ośrodek Wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile,
- Klub Integracji Społecznej,
- Regionalne Centrum Kultury,
- Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna,
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- Centrum Integracji Społecznej,
- Środowiskowy Dom Samopomocy,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- placówki ochrony zdrowia,
- placówki wsparcia dziennego,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza,
- Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych,
- Straż Miejska,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).



III. Diagnoza sytuacji społecznej

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji oraz diagnozy problemów społecznych przeprowadzonej w 2020 roku wśród mieszkańców Miasta, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne. W części diagnostycznej przedstawiona została również analiza SWOT¹⁴.

1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

¹⁴ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.



Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Miasta w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z terenu Miasta znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2019 roku zostało przyznanych łącznie 24 964 świadczenia rodzinom posiadającym jedno dziecko, 63 880 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 53 928 świadczeń rodzinom z trójką dzieci oraz 47 880 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Można zauważyć, że znaczną część udzielonych świadczeń stanowią świadczenia niepieniężne. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku

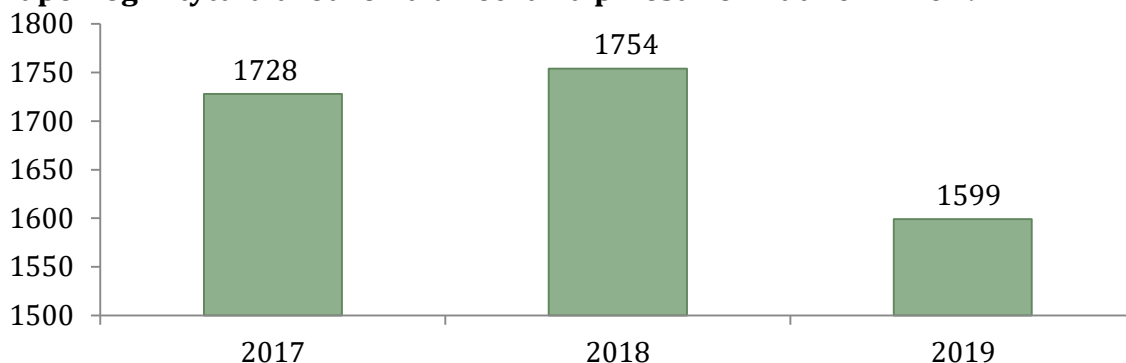
| liczba dzieci | ogółem | świadczenia pieniężne | świadczenia niepieniężne |
|------------------------|---------------|-----------------------|--------------------------|
| jedno dziecko | 24 964 | 1903 | 23 061 |
| dwoje dzieci | 63 880 | 1952 | 61 928 |
| troje dzieci | 53 928 | 1018 | 52 910 |
| czworo i więcej dzieci | 47 880 | 700 | 47 180 |

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017–2019. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2019 roku skorzystało średnio w miesiącu 1599 rodzin, czyli o 9% rodzin mniej niż w roku 2018 oraz o 7% mniej niż w roku 2017. W latach 2018–2019 dostrzegalny jest zatem spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń.



Wykres 14. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017–2019



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”. Program *Rodzina 500+* został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18. roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Szczegółowe zestawienie liczby rodzin i świadczeń w latach 2017–2019 prezentuje poniższa tabela. W 2019 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ skorzystały 8272 rodziny na łączną kwotę 54 408 349 zł, w 2018 roku – 4991 rodzin, a wydatkowano na to 37 205 718 zł, natomiast w 2017 roku – 5386 rodzin, na co przeznaczonych zostało 39 781 947 zł. Na przestrzeni omawianych lat nastąpił znaczny wzrost średniej liczby rodzin, pobierających to świadczenie.

Tabela 12. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017–2019

| wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|-----------------------------|------------|------------|------------|
| liczba rodzin | 5386 | 4991 | 8272 |
| kwota świadczeń (w złotych) | 39 781 947 | 37 205 718 | 54 408 349 |

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok



Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 r. Nowym zadaniem było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20. roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24. roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

W 2019 roku świadczenie „Dobry start” wypłacono 8357 dzieciom, czyli o 2% więcej niż w roku poprzednim. W 2018 roku na świadczenie „Dobry start” przeznaczono 2 450 700 zł, natomiast w 2019 roku 2 510 550 zł. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 13. Liczba rodzin i dzieci korzystających ze świadczenia „Dobry start” oraz środki przeznaczone na jego realizację w latach 2018 i 2019

| wyszczególnienie | 2018 | 2019 |
|-------------------------------|-----------|-----------|
| liczba dzieci | 8169 | 8357 |
| liczba rodzin | 6027 | 6192 |
| wydatkowana kwota (w złotych) | 2 450 700 | 2 510 550 |

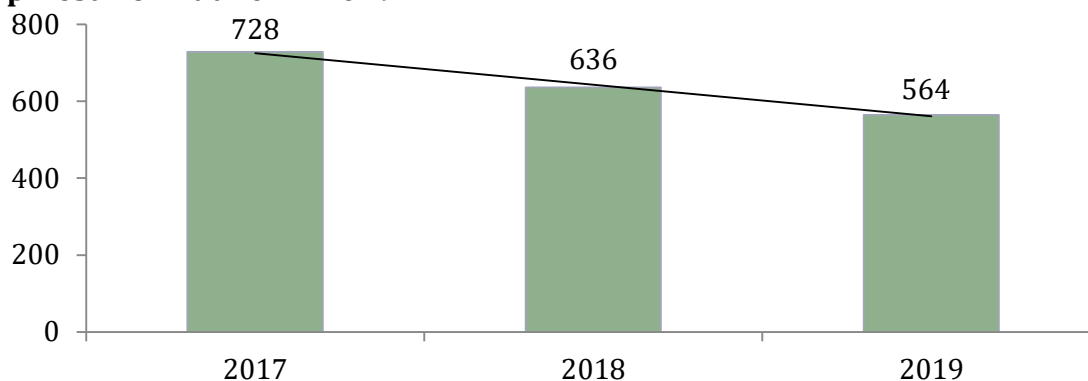
Źródło: Raport o stanie Miasta za rok 2018 i 2019

Z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł. Ośrodek jest realizatorem zadań ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. W 2019 roku świadczenie pieniężne w wysokości 4000 zł wypłacono 6 rodzinom, natomiast w 2018 roku 4 rodzinom więcej.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni omawianych lat widoczna jest tendencja spadkowa w zakresie liczby osób korzystających z omawianego świadczenia. W roku 2017 było to 728 osób, w 2018 roku – 636 osób, z kolei w 2019 roku – 564 osoby. Dane w tym zakresie oraz naniesiona linia trendu przedstawione zostały na kolejnym wykresie.



Wykres 15. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017–2019

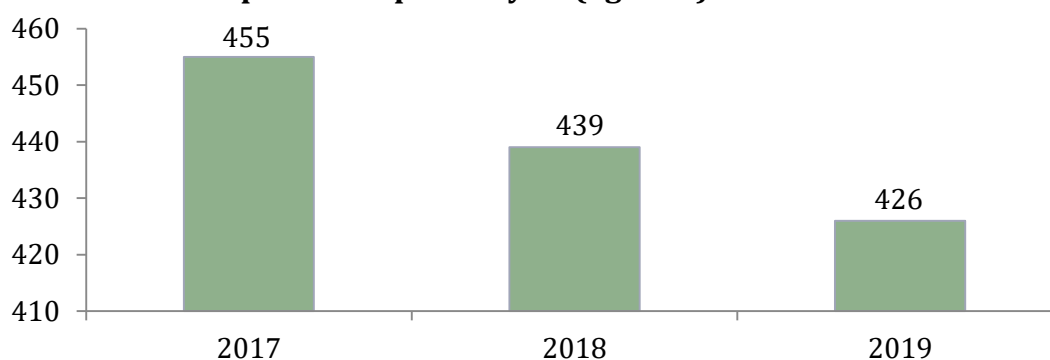


Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na piątym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

Na przestrzeni lat 2017–2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uległa znaczącemu zmniejszeniu. W 2017 roku udzielono pomocy i wsparcia z tego powodu 455 rodzinom, w 2018 roku – 439, natomiast w 2019 roku – 426. Większość rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej stanowiły rodziny niepełne. W 2018 roku było to 301 rodzin, natomiast w 2019 roku – 293.

Wykres 16. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiek.-wych. (ogółem) w latach 2017–2019



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

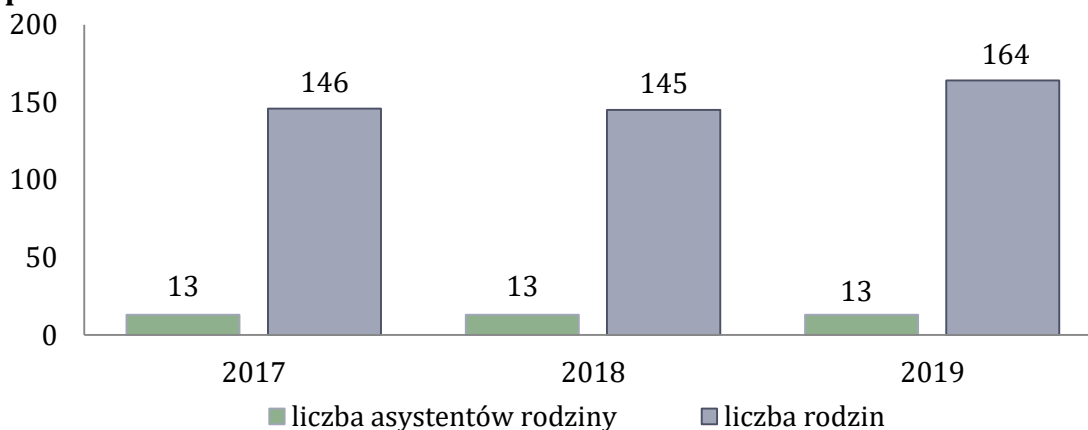
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została



instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W 2019 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pile zatrudnionych było 13 asystentów rodziny. W 2019 roku w ramach realizacji ustawowego zadania prowadzili oni pracę w 164 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W omawianych latach liczba zatrudnionych asystentów rodziny pozostawała na stałym poziomie, natomiast liczba rodzin objętych ich wsparciem wzrosła.

Wykres 17. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017–2019



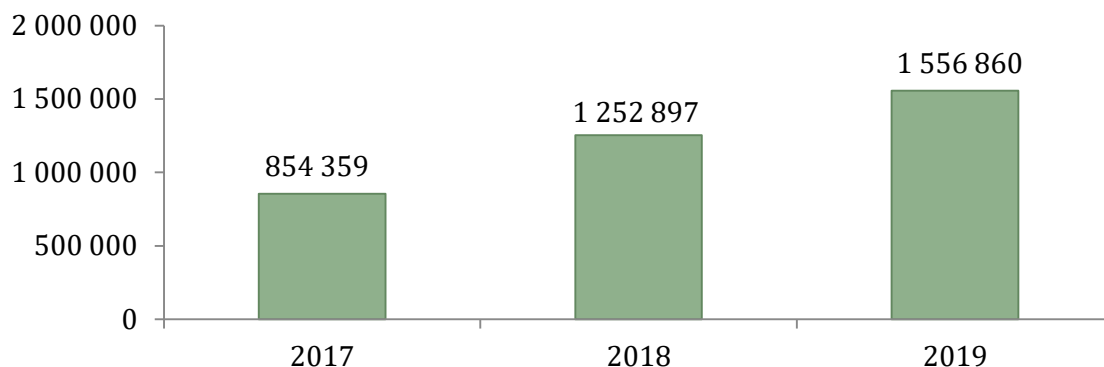
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W roku 2019 w mieście Pile nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 1 556 860 zł. Można zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017–2019 ulegała systematycznemu wzrostowi.



Wykres 18. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017–2019 (w złotych)



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Jednostki wsparcia dziennego to jedna z form wspierania rodzin, które nie są w stanie prawidłowo wypełniać swoich funkcji związanych z wychowaniem i opieką nad dziećmi. Na terenie Piły w 2019 roku działała jedna placówka wsparcia dziennego, której prowadzenie gmina zleciła w trybie określonym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W ramach wspierania rodziny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami, takimi jak: jednostki oświatowe, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki ochrony zdrowia.

■ Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

W 2020 roku w Pile przeprowadzona została diagnoza problemów społecznych. W badaniu wzięli udział pracownicy instytucjonalni z terenu miasta Piły (20 osób). Wnioski z badania ankietowego dotyczącego funkcjonowania rodzin z terenu Miasta przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 14. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych z miasta Piły w 2020 roku dotyczące funkcjonowania rodzin

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|---|---|
| Najczęstsze problemy rodzin oraz dzieci i młodzieży | <ul style="list-style-type: none"> Do najważniejszych problemów rodzin z miasta Piły pracownicy zaliczyli bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, rozpad więzi rodzinnych, przemoc w rodzinie, uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz brak wsparcia dla rodzin. |



| | |
|---|--|
| | <ul style="list-style-type: none"> ■ Wśród problemów dzieci i młodzieży wyróżniono głównie problem zagospodarowania ich czasu wolnego, niewydolność opiekuńczo-wychowawczą, brak umiejętności rodzicielskich, a także brak zainteresowania i dopilnowania ze strony rodziców. ■ Najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży zdaniem badanych są wzorce, które są im przekazywane przez rodziców, rówieśników i osoby z najbliższego otoczenia. |
| Działania poprawiające sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo | <ul style="list-style-type: none"> ■ Z przeprowadzonych badań wynika, że sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo poprawiłaby przede wszystkim organizacja zajęć i warsztatów, które wzmocniłyby kompetencje wychowawcze rodziców i podniosłyby świadomość na temat różnych problemów dzieci, a także zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego. ■ Odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w Mieście jest zdaniem większości badanych lepsze zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży (w sposób bardziej atrakcyjny i ciekawy). ■ W opinii badanych bardzo ważna jest współpraca wszystkich instytucji pomocowych w Mieście oraz działania profilaktyczne dotyczące uzależnień, a także przemocy. |
| Poszerzenie oferty instytucji | <ul style="list-style-type: none"> ■ Analizując uzyskane w tym obszarze dane pracownicy instytucjonalni zauważyli potrzebę utworzenia publicznego żłobka, przedszkola, Gminnego Domu Pomocy Społecznej, jednostki wsparcia dziennego, Punktów Konsultacyjnych dla osób uzależnionych i doświadczających przemocy, ogrzewalni dla osób bezdomnych oraz Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. ■ Zdaniem respondentów na terenie Miasta brakuje specjalistycznych usług dla dzieci (psychologa, terapeuty, psychiatry), a także należałoby otworzyć kolejną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną. |

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Kolejna tabela przedstawia wnioski z badania ankietowego dotyczącego obszaru wspierania rodziny na terenie Miasta z perspektywy dorosłych mieszkańców Piły. Wskazano przede wszystkim na istniejące potrzeby oraz działania, które poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo.



Tabela 15. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców w Piłe w 2020 roku dotyczące wsparcia rodziny

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|---|---|
| Oferta instytucji | <ul style="list-style-type: none"> ■ Z materiału badawczego wynika, że zdaniem ponad połowy mieszkańców na terenie miasta Piły istnieje potrzeba stworzenia publicznego żłobka/klubu dziecięcego (52%), natomiast co trzeci badany uważa, że należy utworzyć Dzienny Dom Pomocy dla Osób Starszych. ■ W opinii badanych powinien być zwiększony dostęp do profilaktyki dzieci i młodzieży, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także zagospodarowania ich czasu wolnego. |
| Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców | <ul style="list-style-type: none"> ■ Mieszkańcy nisko ocenili działania Miasta w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego jego mieszkańców, w opinii 37% osób są one niedostateczne. |
| Działania, które poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo | <ul style="list-style-type: none"> ■ Zdaniem badanych głównymi działaniami, które poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo jest ich edukacja w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, pomoc asystenta rodziny lub rodziny wspierającej, a także profilaktyka i terapia w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie. Ponadto respondenci zwrócili uwagę na potrzebę prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców (59%). |

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

■ Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- problem alkoholizmu i związane z tym zjawisko przemocy występujące wśród rodzin,
- zaniedbanie wychowawcze dzieci i młodzieży oraz rozpad więzi rodzinnych (samotne rodzicielstwo),
- problem niedostatecznego zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców.



2. Wsparcie osób niepełnosprawnych

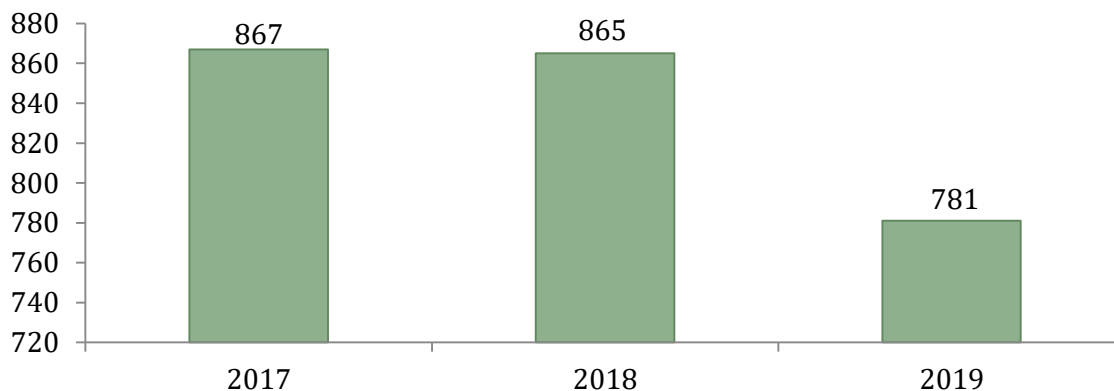
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.* Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warto podkreślić, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2019 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na czwartym miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 781. Z prezentowanych danych wynika, że w latach 2017–2019 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu uległa spadkowi o 10%.

Wykres 19. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017–2019



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok



Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni omawianych lat. W 2017 roku przyznano 5004 świadczenia na łączną kwotę 765 612 zł, w 2018 roku liczba świadczeń wyniosła 5101 na kwotę 806 249 zł, z kolei w 2019 roku kształtowała się na poziomie 5261 świadczeń na kwotę 995 213 zł. Na przestrzeni lat 2017–2019 liczba przyznanych świadczeń wzrosła o 5%.

Tabela 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017–2019

| wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|----------------------|---------|---------|---------|
| liczba świadczeń | 5004 | 5101 | 5261 |
| kwota świadczeń (zł) | 765 612 | 806 249 | 995 213 |

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności od 2017 roku uległa spadkowi. W 2017 roku przyznano 7573 świadczenia, w 2018 roku – 7409, natomiast w 2019 roku – 7264.

Tabela 17. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017–2019

| wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|----------------------|-----------|-----------|-----------|
| liczba świadczeń | 7573 | 7409 | 7264 |
| kwota świadczeń (zł) | 1 158 669 | 1 170 747 | 1 375 854 |

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku przyznano 6024 świadczenia dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 roku – 6120, natomiast w 2019 roku – 6099. W latach 2017–2019 obserwowalne są wahania liczby przyznanych zasiłków w tym zakresie, jednak systematycznie wzrasta przeznaczana na ten cel kwota pieniędzy.

Tabela 18. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017–2019

| wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|----------------------|---------|---------|-----------|
| liczba świadczeń | 6024 | 6120 | 6099 |
| kwota świadczeń (zł) | 921 672 | 967 372 | 1 155 883 |

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok



Poniższa tabela zawiera dane dotyczące udzielonych na przestrzeni ostatnich lat świadczeń opiekuńczych, w tym zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). W 2019 roku wypłacono 22 368 świadczeń, a więc o 17 świadczeń więcej niż w roku ubiegłym oraz o 127 świadczeń więcej niż w roku 2017. Na przestrzeni omawianych lat wzrosła także kwota przyznanych świadczeń.

Tabela 19. Świadczenia opiekuńcze – ogółem na przestrzeni lat 2017–2019

| wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|----------------------|-----------|-----------|-----------|
| liczba świadczeń | 22 241 | 22 351 | 22 368 |
| kwota świadczeń (zł) | 6 933 392 | 7 494 235 | 8 591 842 |

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wraz ze Strażą Miejską realizuje projekt „Przycisk Życia”. Celem projektu jest zwiększenie bezpieczeństwa seniorów oraz osób niepełnosprawnych z terenu Piły w ich miejscu zamieszkania oraz w najbliższym otoczeniu. Obsługa urządzenia jest nieskomplikowana, gdyż jednym wciśnięciem breloczka osoba może wezwać odpowiednią pomoc. Dyżurny Straży Miejskiej po otrzymaniu sygnału „przycisku życia” może podjąć stosowne działania – uzyskać od osoby potrzebującej pomocy potrzebne informacje lub w razie braku odzewu od razu wysłać na miejsce patrol i karetkę, czy skontaktować się z rodziną. Straż Miejska dyżuruje przez całą dobę, we wszystkie dni w roku.

Na terenie Miasta funkcjonują przedszkola integracyjne (2 jednostki) oraz szkoły podstawowe (2 jednostki) z oddziałami integracyjnymi, które opierają się na maksymalnym włączeniu dzieci i młodzieży z różnorodnymi deficytami oraz niepełnosprawnościami do nauczania w zwykłych klasach. W ten sposób zostaje im umożliwiony (na miarę ich możliwości) wzrost i rozwój w gronie zdrowych rówieśników.



Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego obejmującego między innymi temat funkcjonowania osób niepełnosprawnych z terenu miasta Piły, przedstawione zostały w kolejnej tabeli. Dotyczą one poziomu dostosowania oferty pomocy do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz przedstawiają opinię pracowników instytucjonalnych na temat najczęstszych problemów dotyczących te osoby na terenie Miasta.

Tabela 20. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych w Pile w 2020 roku dotyczące osób niepełnosprawnych

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|---------------------------------|--|
| Oferta pomocy | <ul style="list-style-type: none"> ■ Zdaniem ankietowanych, powinno zwiększyć się liczbę miejsc na warsztatach terapii zajęciowej oraz wprowadzić opiekę wytchnieniową, aby odciążyć opiekunów osób niepełnosprawnych, którzy często zmagają się także ze swoimi problemami zdrowotnymi. ■ W opinii respondentów, miasto Piła jest przystosowane do osób niepełnosprawnych, gdyż są zrobione podjazdy, windy w budynkach instytucji oraz zakupione zostały autobusy niskopodłogowe. W niektórych miejscach w opinii badanych należałoby zlikwidować bariery architektoniczne, ale jest ich mało. ■ Wskazano na problem przystosowania bloków mieszkalnych oraz ich okolic do osób starszych oraz niepełnosprawnych. |
| Problemy osób niepełnosprawnych | <ul style="list-style-type: none"> ■ Wśród problemów najczęściej dotyczących osoby niepełnosprawne na terenie Miasta wyróżniono: problemy zdrowotne, utrudniony dostęp do specjalistów z zakresu ochrony zdrowia, wyizolowanie oraz samotność. ■ Zdaniem pracowników przed podjęciem ważnych projektów w Mieście powinno się organizować konsultacje, dzięki którym osoby niepełnosprawne mogłyby wskazać na swoje potrzeby w tym zakresie. |

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Kolejna tabela przedstawia wnioski z badania ankietowego dotyczącego obszaru funkcjonowania osób niepełnosprawnych na terenie Miasta z perspektywy dorosłych mieszkańców Piły.



Tabela 21. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców w Pile w 2020 roku dotyczące funkcjonowania osób niepełnosprawnych

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|---|---|
| Stożień dostosowania infrastruktury technicznej | <ul style="list-style-type: none"> ■ Obraz jaki wyłania się z badania to średni stopień dostosowania infrastruktury technicznej do osób niepełnosprawnych – taką odpowiedź przyznało 49% mieszkańców, natomiast blisko co trzeci badany jest zdania, że jest ona dostosowana w niewielkim stopniu. |
| Problemy osób niepełnosprawnych | <ul style="list-style-type: none"> ■ Z materiału badawczego wynika, że najczęstszymi problemami osób niepełnosprawnych są bariery architektoniczne, długi okres oczekiwania na rehabilitację oraz brak odpowiednich ofert pracy. |

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

■ Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- stosunkowo wysoka liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności,
- wzrost zapotrzebowania na zasiłki pielęgnacyjne,
- niska partycypacja społeczna osób niepełnosprawnych – izolacja i samotność,
- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych,
- utrudniony dostęp do specjalistów.



3. Zdrowie psychiczne

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucie dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych oraz harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁵.

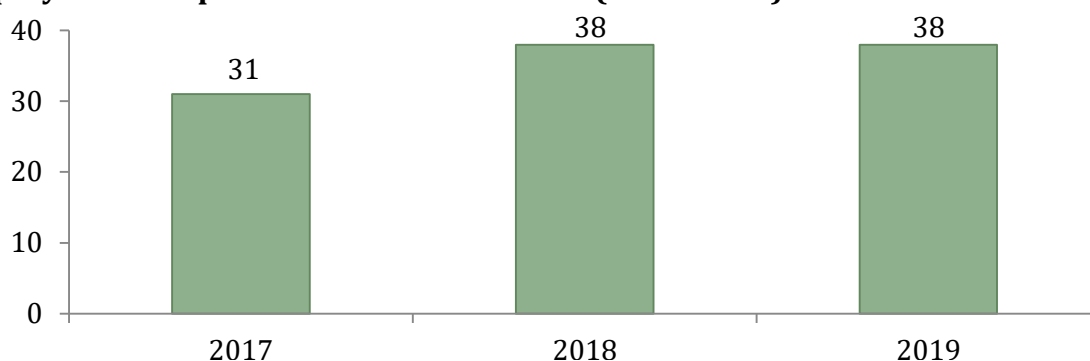
Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których można znaleźć wyczerpujące statystyki.

Dla mieszkańców Miasta świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. W wyjątkowych przypadkach pomoc taka świadczona jest dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi. W 2019 roku ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 38 mieszkańców Piły. W stosunku do lat ubiegłych liczba osób, którym udzielono tego typu pomocy wzrosła.

¹⁵ www.psychiatriapolska.pl



Wykres 20. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznane na przestrzeni lat 2017–2019 (liczba osób)



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Ponadto w Dziennym Domu Pomocy MOPS realizował specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w formie grup terapeutycznych dla osób z Alzheimerem oraz zespołami otępiennymi. W 2019 roku skorzystało z nich 19 osób. Pensjonariuszy objęto odpowiednią opieką oraz terapią zajęciową dopasowaną do deficytów, której celem było utrzymanie możliwie najwyższego stopnia samodzielności oraz zaradności życiowej.

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były wysoce niepokojące, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

■ Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- nasilenie się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii COVID-19.



4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzeci wskaźnik choroby stanowią zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁶. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600–800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2–3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5–2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5–2 mln osób.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr XXXVI/364/20 Rady Miasta Piły z dnia 22 grudnia 2020 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021*.

Do głównych celów działań mających zostać realizowane w 2021 roku przez MKRPA zawartych w Programie należą:

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, związanych z narkomanią i przemocą;
- wspieranie działań promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez rodziny, dzieci i młodzież;

¹⁶ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.



- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przemocy w rodzinie;
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwe lub używających substancji psychoaktywnych oraz członków ich rodzin;
- udzielanie osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin wsparcia psychologicznego, społecznego i prawnego;
- przeciwdziałanie nietrzeźwości w miejscach publicznych;
- zapewnienie działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile;
- ograniczenie dostępu do alkoholu¹⁷.

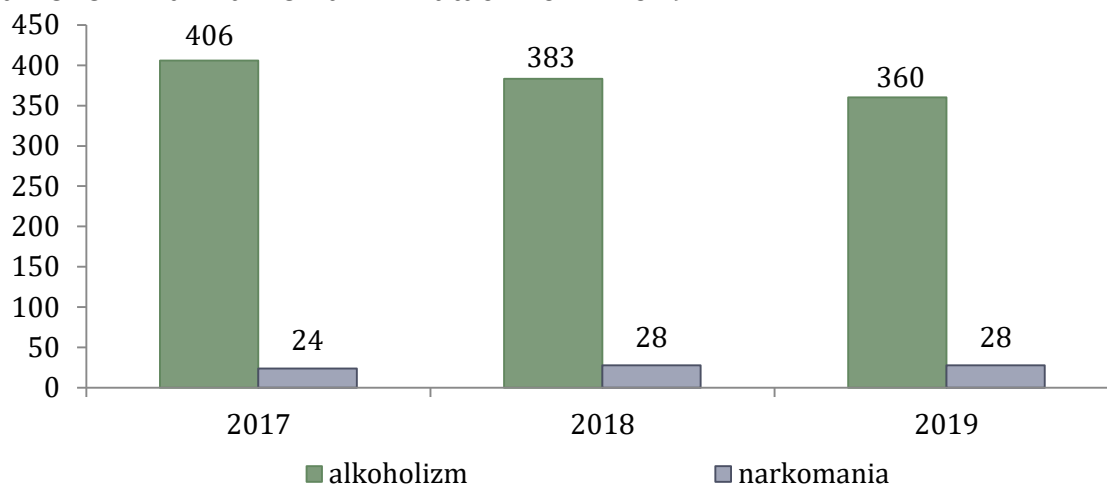
Poniżej przedstawione zostały miejsca, w których na terenie miasta Piły mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.



W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu kształtowała się na poziomie 360. Z przedstawionych danych wynika, że w latach 2017–2019 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu uległa spadkowi o 11%. Zwiększyła się natomiast liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z powodu narkomanii – z 24 w 2017 roku do 28 w 2018 i 2019 roku.

¹⁷ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021 (Uchwała Nr XXXVI/364/20 Rady Miasta Piły z dnia 22 grudnia 2020 roku).



Wykres 21. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2017–2019


Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają podejmowane przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile działania, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2019 roku Komisja liczyła 11 członków. W 2019 roku jej członkowie przeprowadzili rozmowy ze 176 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 192 członkami ich rodzin. Jednocześnie w omawianym roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 80 osób uzależnionych od alkoholu, a wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 69 osób. W stosunku do roku ubiegłego odnotowany został wzrost liczby osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy, z kolei spadek liczby osób, w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia. Dane dotyczące działań MKRPA w Pile podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2017–2019 przedstawia kolejna tabela.



Tabela 22. Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Piłce wobec osób uzależnionych w latach 2017–2019

| wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|--|------|------|------|
| liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy | 147 | 144 | 176 |
| liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy | 0 | 0 | 192 |
| liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia | 88 | 93 | 80 |
| liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego | 78 | 81 | 69 |

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie Miasta funkcjonują 3 samopomocowe grupy wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupy AA), 3 kluby abstynenta (organizacje nieformalne) oraz jedno stowarzyszenie abstynenckie (organizacja formalna działająca w oparciu o zapisy ustawy o stowarzyszeniach). Nie prowadzi działalności natomiast samopomocowa grupa wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al-Anon) ani dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA)¹⁸.

MKRPA zajmuje się także profilaktyką zachowań ryzykownych. W omawianych latach wśród uczniów nie prowadzono programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN. Organizowane były natomiast inne, nierekomendowane programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej. W 2019 roku wzięło w nich udział 1101 uczniów. Ponadto, w przedmiotowym roku odbyły się spektakle, festyny i inne imprezy plenerowe oraz imprezy sportowe. Łączna liczba ich uczestników to 1010 osób.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych na terenie miasta Piły. W roku 2019 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Piły wyniosła łącznie 76 463 386 zł, w tym 39 222 021 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 7 629 331 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem

¹⁸ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019 rok.



piwa) oraz 29 612 034 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W stosunku do roku poprzedniego, łączna wartość sprzedanego na terenie Miasta alkoholu uległa zwiększeniu.

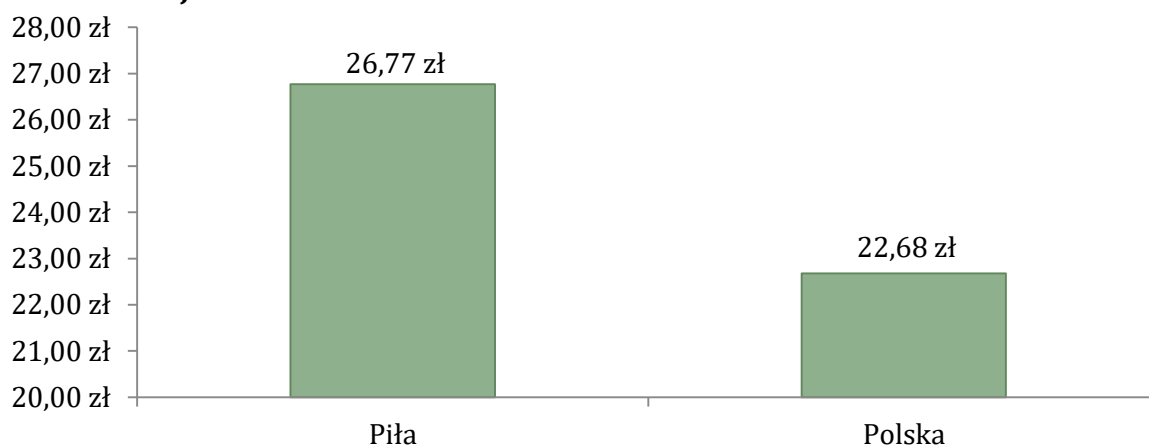
Rysunek 4. Łączna wartość sprzedanego na terenie miasta Piły alkoholu w latach 2017–2019



Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Średni dochód otrzymany z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przypadający na jednego mieszkańca w Piłe kształtuje się na wyższym poziomie niż w całej Polsce. Różnica wynosi 4,09 zł.

Wykres 22. Średni dochód otrzymany z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przypadający na jednego mieszkańca w Piłe i całej Polsce w 2019 roku

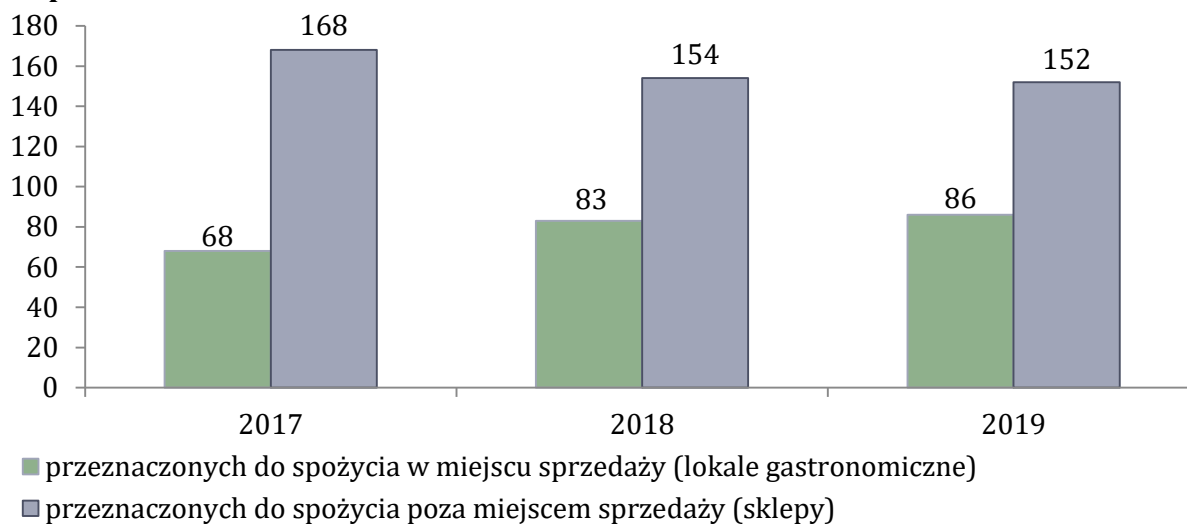


Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1



W 2019 roku na terenie Piły znajdowało się łącznie 238 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 152 przeznaczone do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 86 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2017–2019 liczba sklepów prowadzących sprzedaż alkoholu ulegała systematycznemu zmniejszeniu, natomiast liczba lokali gastronomicznych zwiększyła się. Szczegółowe dane przedstawia wykres poniżej.

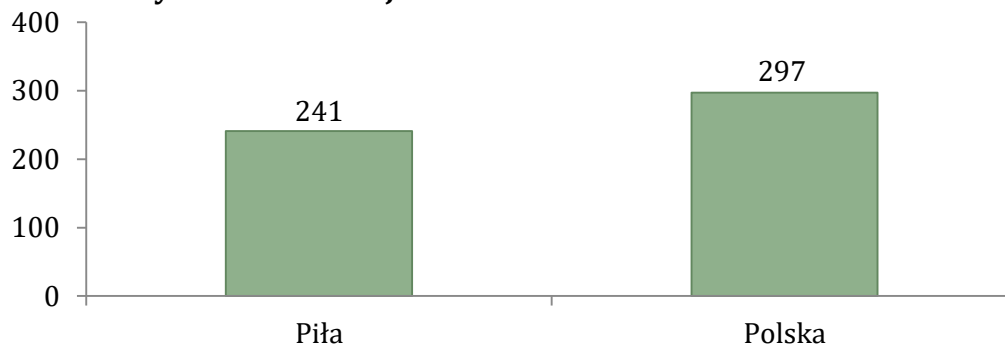
Wykres 23. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Pile na przestrzeni lat 2017–2019



Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Pile, w porównaniu do całej Polski. Jak wynika z przedstawionych na poniższym wykresie danych, liczba mieszkańców Piły przypadających na jeden punkt jest znacznie mniejsza niż ma to miejsce w całej Polsce.

Wykres 24. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Pile i całej Polsce w 2019 roku



Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1



W ramach realizowanych programów profilaktycznych funkcjonuje Punkt Konsultacyjny, który prowadzi działalność skierowaną do wszystkich mieszkańców Piły, a w szczególności do osób będących w kryzysie, uzależnionych od alkoholu i innych środków odurzających, członków rodzin osób uzależnionych oraz osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc. Przy Punkcie Konsultacyjnym, w zależności od zdiagnozowanych potrzeb, prowadzone są grupy wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, osób utrzymujących abstynencję, osób współuzależnionych, osób z syndromem Dorosłego Dziecka Alkoholika. Punkt współpracuje z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile oraz Zespołem Interdyscyplinarnym działającymi na terenie Miasta.

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększy obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

■ Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Tabela nr 23 przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców Piły, dotyczące uzależnień. Do obszarów tematycznych poddanych analizie zaliczyć można spożywanie alkoholu, palenie papierosów i e-papierosów, używanie narkotyków lub dopalaczy oraz uzależnienie od gier hazardowych.

Tabela 23. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców Piły dotyczące uzależnień

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|-------------------|---|
| Alkohol | <ul style="list-style-type: none"> ■ Z częstotliwością wskazującą na picie ryzykowne, czy też szkodliwe (kilka razy w tygodniu lub codziennie) po alkohol sięga 13% mieszkańców Piły, w tym 3% stanowią osoby pijące go codziennie, a 10% kilka razy w tygodniu. ■ Część badanych zadeklarowała abstynencję (14%) lub picie okazjonalnie (28%). |



| | |
|----------------------------|--|
| | <ul style="list-style-type: none"> ■ Zebrany materiał badawczy wykazał, że część mieszkańców Miasta wykonywała swoje obowiązki służbowe pod wpływem alkoholu, nie jest to jednak znaczna część respondentów. Do takiego zachowania przyznało się 7% respondentów (spośród całej próby badawczej, tj. 300 osób). ■ Niepokojące jest to, że co trzeci badany był świadkiem sytuacji prowadzenia pojazdu przez osobę znajdującą się pod wpływem alkoholu, co może wskazywać na występowanie na terenie Piły problemów w tym zakresie (28%). ■ Badania wykazały, że 5% respondentów nie ma wiedzy na temat szkodliwości picia alkoholu w ciąży na rozwój dziecka, natomiast 2% sądzi, że nie ma to żadnego wpływu. ■ Świadkiem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na terenie swojej miejscowości w ciągu ostatnich 12 miesięcy był niemal co drugi respondent, tj. 45%. |
| Papierosy i e-papierosy | <ul style="list-style-type: none"> ■ Zebrany materiał badawczy wykazał, że codziennie papierosy pali średnio co piąty dorosły mieszkaniec Piły (18%). ■ Papierosy elektroniczne są wśród dorosłej części społeczności Miasta znacznie mniej popularne, niż te tradycyjne – codziennie sięga po nie czterokrotnie mniej ankietowanych, tj. 4%. |
| Narkotyki i dopalacze | <ul style="list-style-type: none"> ■ Do sięgnięcia po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne przyznało się 7% respondentów. ■ Zebrany materiał badawczy wykazał, iż problem nadmiernego zażywania substancji psychoaktywnych może dotyczyć 1% dorosłych mieszkańców – zadeklarowali oni sięgnięcie po narkotyki kilka razy w tygodniu. ■ Ważnym wnioskiem z badania jest fakt, że zdecydowana większość mieszkańców zdaje sobie sprawę ze szkodliwości narkotyków i dopalaczy (98%). |
| Hazard | <ul style="list-style-type: none"> ■ Zebrany materiał badawczy wykazał, że styczność z grami na pieniądze miało 15% mieszkańców (w ciągu ostatnich 12 miesięcy), w tym 2% grało lub obstawiało gry częściej niż 20 razy. ■ Przeprowadzone badanie wskazuje na to, iż 5% mieszkańców grających w gry za pieniądze (2 osoby), doświadczyło problemów w związku z uprawianiem hazardu. |

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku



W dalszej kolejności analizie poddane zostały wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów z miasta Piły. Dotyczyły one spożywania alkoholu, palenia papierosów/e-papierosów, sięgania po narkotyki i dopalacze oraz uzależnienia od grania w gry na pieniądze. Najważniejsze wnioski z badania przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 24. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród uczniów z miasta Piły dotyczące uzależnień

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|-------------------------|---|
| Alkohol | <ul style="list-style-type: none"> ■ Po alkohol kiedykolwiek w życiu sięgnęło 26% badanych uczniów. ■ Spośród uczniów, którzy pili alkohol, większość sięgnęła po niego jednokrotnie (13%). ■ Większość badanych piła alkohol po raz pierwszy w wieku 10–13 lat (62% spośród tych, którzy sięgnęli po alkohol). ■ Większość młodych mieszkańców Piły miało kontakt z alkoholem, ponieważ dostało go do spróbowania od rodziców (53% spośród tych, którzy spożywali alkohol), albo zostało poczęstowanych przez inne osoby (35%). ■ Analizując odpowiedzi uczniów można stwierdzić, że alkohol jest łatwo dostępny dla znacznej części respondentów – 33% badanych przyznało, że nie miałyby trudności w zdobyciu alkoholu na terenie swojej miejscowości. ■ Na podstawie deklaracji badanych uczniów można stwierdzić, że co trzeci respondent nie ma świadomości na temat szkodliwości alkoholu – 18% ankietowanych uznaje go za mało szkodliwy, 5% – za nieszkodliwy, a 8% przyznaje, iż nie ma na ten temat żadnej wiedzy. |
| Papierosy i e-papierosy | <ul style="list-style-type: none"> ■ Kontakt z papierosami miało 14% uczniów. ■ Spośród uczniów mających z nimi kontakt, połowa sięgnęła po nie więcej niż jednokrotnie (7%). ■ Elektroniczne papierosy są wśród uczniów z miasta Piły rozpowszechnione w podobnym stopniu, jak te tradycyjne. Po e-papierosy sięgnęło 18% uczniów, w tym 10% osób zrobiło to więcej niż jednokrotnie. ■ Z deklaracji badanych wynika, że tradycyjne papierosy są w opinii uczniów bardziej szkodliwe niż e-papierosy – nie ma świadomości lub wiedzy na temat szkodliwości e-papierosów dla zdrowia 15% ankietowanych, a na temat tradycyjnych papierosów – 9%. |



| | |
|----------------------------------|---|
| | <ul style="list-style-type: none"> ■ Zebrany materiał badawczy wykazał, że papierosy i e–papierosy są łatwe do zdobycia dla co trzeciego ucznia. |
| Narkotyki i dopalacze | <ul style="list-style-type: none"> ■ Zebrany materiał badawczy wykazał, że bezpośredni kontakt z narkotykami i dopalaczami miało tylko 3% respondentów, z pośród których 1% sięgnął po nie jednokrotnie, kilka razy lub zażywa środki psychoaktywne codziennie/regularnie. ■ W kwestii dostępności narkotyków i dopalaczy w środowisku lokalnym uczniów, wyniki kształtują się na następującym poziomie – 8% uznaje narkotyki, a 5% dopalacze za łatwo dostępne w swojej miejscowości. ■ Większość uczniów ma świadomość na temat szkodliwości narkotyków i dopalaczy dla zdrowia, natomiast nie zdaje sobie z tego sprawy lub nie posiada wiedzy 12% uczniów w przypadku dopalaczy oraz 10% w przypadku narkotyków. |
| Uczestnictwo w grach hazardowych | <ul style="list-style-type: none"> ■ Badanie ankietowe pokazało, że bezpośredni kontakt z grami na pieniądze miał blisko co drugi uczeń z miasta Piły (48%). ■ Zdecydowana większość uczniów grała w nie w ciągu ostatnich 12 miesięcy do 5 razy (36%), natomiast częściej niż 11 razy grało w nie 8% uczniów (spośród tych, którzy kiedykolwiek grali w gry za pieniądze). ■ Poważnych problemów w związku z graniem w gry za pieniądze doświadczyło 4% uczniów, w tym problemów finansowych (3%), poważnych problemów w szkole (2%) oraz problemów rodzinnych (1%). |

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Pytania skierowane do pracowników instytucjonalnych także dotyczyły problemów uzależnień wśród mieszkańców Miasta. Wnioski z badania w tym zakresie prezentuje kolejna tabela.

Tabela 25. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród pracowników instytucjonalnych dotyczące uzależnień

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|-------------------|--|
| Uzależnienia | <ul style="list-style-type: none"> ■ Większość ankietowanych stwierdziło, że dzieci i młodzież z terenu Miasta coraz częściej sięgają po alkohol, papierosy oraz e–papierosy. Pojawiają się także sytuacje, gdzie zażywane są środki odurzające. ■ W przypadku dorosłych mieszkańców, respondenci również zauważają, że skala uzależnień od alkoholu uległa wzrostowi. |



Zdaniem pracowników instytucjonalnych dorośli mieszkańcy miasta Piły odchodzą już od palenia papierosów, a problem uzależnień od alkoholu występuje nie tylko w rodzinach z dysfunkcjami i patologiami, ale także wśród wykształconych środowisk.

- Według pracowników instytucji na terenie Miasta powinno poszerzyć się ofertę psychologów, bo choć jest ich dużo to często usługi te są płatne. Zdaniem respondentów należałoby utworzyć ośrodki leczenia uzależnień oraz zatrudnić większą liczbę psychiatrów dziecięcych.
- W opinii respondentów należałoby również rozpropagować informacje na temat Punktów Konsultacyjnych, aby mieszkańcy wiedzieli, gdzie udać się po pomoc i się nie bali z niej korzystać.

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku*

W dalszej kolejności przedstawiono wnioski z badania przeprowadzonego wśród pedagogów i nauczycieli pracujących w jednostkach oświatowych na terenie miasta Piły. Tabela zawiera obszar spożywania przez dzieci i młodzież substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

Tabela 26. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród pedagogów i nauczycieli dotyczące problemu uzależnień wśród uczniów

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|---------------------------------------|--|
| Spożywanie substancji psychoaktywnych | <ul style="list-style-type: none"> ■ Uzyskane w procesie badawczym odpowiedzi pracowników oświaty pokazują, że problem spożywania alkoholu, czy zażywania narkotyków lub dopalaczy jest mało widoczny. W większości respondenci nie słyszeli o takich przypadkach lub były to pojedyncze sytuacje. ■ Według respondentów alkohol oraz inne substancje są stosunkowo łatwo dostępne dla uczniów – nauczyciele i pedagodzy przyznali bowiem, że młodsi uczniowie proszą o ich kupno rodzzeństwo lub starszych kolegów. ■ Zdaniem kadry pedagogicznej wśród uczniów na terenie miasta Piły problemem jest palenie papierosów elektronicznych, zwłaszcza wśród starszych uczniów. ■ Na podstawie deklaracji kadry pedagogicznej można stwierdzić, że zarówno papierosy, jak i e-papierosy są dostępne dla uczniów. Elektroniczny odpowiednik papierosa jest najczęściej kupowany przez Internet. |



Uzależnienia behawioralne

- Odpowiedzi respondentów wskazały na problem nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych, zwłaszcza telefonu komórkowego wśród uczniów. Problem ten występuje bez względu na wiek dzieci i młodzieży.
- Odpowiedzi nauczycieli oraz pedagogów szkolnych nie wskazały na problem hazardu wśród uczniów z miasta Piły.

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku*

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- występujący na terenie Miasta problem prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe,
- brak świadomości części mieszkańców odnośnie wpływu picia alkoholu w ciąży na rozwój dziecka,
- widoczny i alarmujący problem spożywania alkoholu i palenia papierosów wśród uczniów,
- znaczny odsetek uczniów uznających alkohol i papierosy za łatwe do zdobycia,
- wzrost łącznej wartości sprzedanego na terenie Miasta alkoholu,
- występujący problem nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych wśród uczniów,
- zagrożenie wzrostem liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w związku z występowaniem pandemii COVID-19.



5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

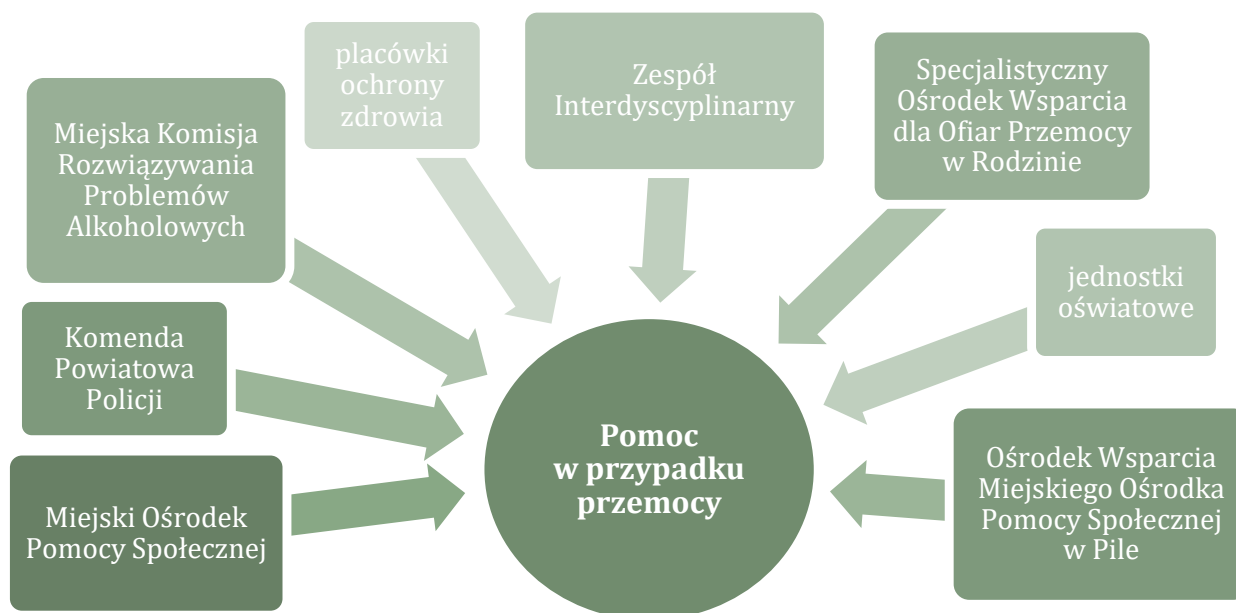
Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wskazuje, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w Piłe zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W jego skład wchodzi przedstawiciele:

- jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- kuratora sądowego,
- organizacji pozarządowych.

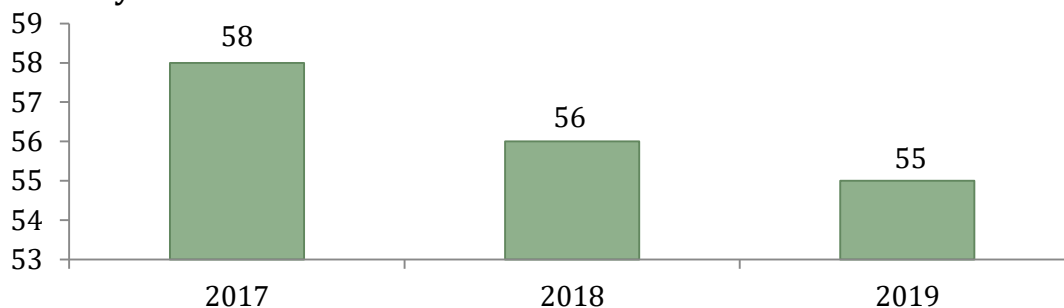
Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Kolejna grafika przedstawia miejsca, gdzie mieszkańcy Piły mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.





W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu przemocy w rodzinie kształtowała się na poziomie 55. Z uzyskanych danych wynika, że w latach 2017–2019 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu uległa nieznacznemu spadkowi – z 58 w 2017 roku do 55 w 2019 roku.

Wykres 25. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu przemocy w rodzinie w latach 2017–2019



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2017–2019. W 2019 roku liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4, czyli mniej niż w roku ubiegłym. Liczba powołanych grup roboczych w 2019 roku kształtowała się na poziomie 264, co oznacza, że w stosunku do roku poprzedniego przyjęła niższą wartość. Na przestrzeni omawianych lat dostrzegalny jest znaczny wzrost liczby posiedzeń grup roboczych – w 2017 roku odbyło się 468 spotkań, w 2018 roku – 801, z kolei w 2019 roku – 909. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w kolejnej tabeli.



Tabela 27. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2017–2019

| LP | wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|----|---|------|------|------|
| 1 | liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego | 4 | 5 | 4 |
| 2 | liczba utworzonych grup roboczych | 171 | 271 | 264 |
| 3 | liczba posiedzeń grup roboczych | 468 | 801 | 909 |

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego było 379 rodzin, czyli więcej niż w latach ubiegłych. Liczba osób otrzymujących wsparcie ZI kształtowała się na poziomie 1085 osób, w tym 381 kobiet, 360 mężczyzn i 379 dzieci. Liczba osób, którym Zespół udzielił pomocy w porównaniu do 2017 roku uległa znacznemu zwiększeniu, bowiem w 2017 roku pomocy udzielono 533 osobom. Zauważalny jest również wzrost liczby dzieci objętych pomocą ZI. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 28. Liczba osób i rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2017–2019

| LP | wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|----|-----------------------|------|------|------|
| 1 | liczba rodzin | 248 | 352 | 379 |
| 2 | liczba osób, w tym: | 533 | 730 | 1085 |
| | liczba kobiet | 237 | 338 | 381 |
| | liczba mężczyzn | 244 | 315 | 360 |
| | liczba dzieci | 248 | 352 | 379 |
| | liczba osób starszych | 20 | 68 | 40 |

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

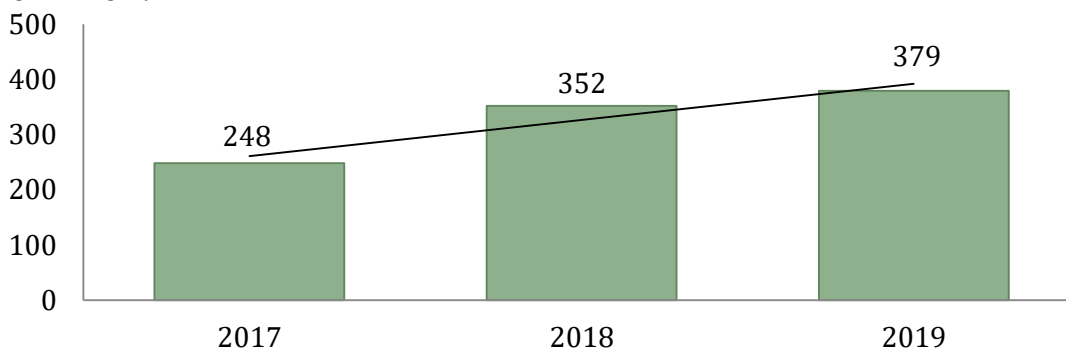
W ciągu omawianych lat wahaniom ulegała liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, mówiącego o bezpośrednim zagrożeniu życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie. W 2017 roku odebrano 2 dzieci, w 2018 roku – 22, z kolei w 2019 roku – 2 dzieci¹⁹.

¹⁹ Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok.



Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Na przestrzeni omawianych lat liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” ulegała wzrostowi – w 2017 roku było to 248 rodzin, w 2018 roku 352, natomiast w 2019 roku 379. Oznacza to wzrost w stosunku do 2017 rok o 53%. Tendencje wzrostową w tej kwestii obrazuje naniesiona linia trendu na poniższym wykresie.

Wykres 26. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2017–2019



Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku sporządzono 264 formularze „Niebieska Karta – A” wszczynających procedurę. Ponadto w omawianym roku sporządzono 181 formularzy „Niebieska Karta – C” oraz 190 formularzy „Niebieska Karta – D”, zakończono z kolei 323 sprawy w ramach procedury. Dynamika zmian w zakresie procedury „Niebieskie Karty” jest następująca: w stosunku do 2017 roku liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska



Karta – A”, liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę, liczba formularzy „Niebieska Karta – C, D”, jak i liczba zakończonych procedur znacznie wzrosła.

Tabela 29. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017–2019

| LP | wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|----|---|------|------|------|
| 1 | liczba formularzy „Niebieska Karta–A” wszczynających procedurę | 171 | 271 | 264 |
| 2 | liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta–C” | 107 | 174 | 181 |
| 3 | liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta–D” | 139 | 177 | 190 |
| 4 | liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” | 130 | 183 | 323 |

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców dotyczącego przemocy w rodzinie.

Tabela 30. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców miasta Piły dotyczące przemocy

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|--|---|
| Skala przemocy | <ul style="list-style-type: none"> ■ Z przeprowadzonego badania wynika, iż problem przemocy domowej dotyczy bezpośrednio 4% dorosłych mieszkańców Piły – stwierdzili oni, że w ich domu występuje przemoc. ■ Znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu zadeklarował wysoki odsetek badanych – średnio co piąty respondent (22%). ■ Do zastosowania przemocy wobec dziecka/dzieci w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie przyznało się 3% badanych (spośród całej próby badawczej, tj. 300 osób). |
| Stosowanie kar fizycznych wobec dzieci | <ul style="list-style-type: none"> ■ Analiza materiału badawczego pod kątem stosowania kar fizycznych wobec dzieci pozwala zauważyć, że średnio co szósty mieszkaniec biorący udział w badaniu nie wie, czy jest to dobra metoda wychowawcza, czy też nie, z kolei 10% ma do niej pozytywny stosunek. |

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku



Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego wśród uczniów ze szkół z miasta Piły dotyczące przemocy domowej, rówieśniczej oraz cyberprzemocy zostały przedstawione w kolejnej tabeli.

Tabela 31. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród uczniów z Piły dotyczące przemocy i cyberprzemocy

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|-------------------|---|
| Skala przemocy | <ul style="list-style-type: none"> ■ Z danych wynika, że przemocy kiedykolwiek w życiu doznał stosunkowo duży odsetek uczniów ze szkół znajdujących się na terenie Miasta – zadeklarowało to 33% osób. ■ Większość respondentów doświadczyło przemocy ze strony kolegów ze szkoły (56% spośród tych, którzy zadeklarowali doświadczenie przemocy). Znaczna część odpowiedzi padła również na znajomych (35%) i rodzeństwo (29%). ■ Doświadczenie przemocy ze strony kogoś z rodziny zadeklarowało 3% badanych (spośród całej próby badawczej, tj. 726 osób). ■ Jednocześnie można zauważyć, że 11% uczniów miało trudność w określeniu tego, czy w ich domu występuje przemoc, co może wynikać z braku wiedzy na ten temat lub doznawania pewnego rodzaju problemów. ■ Z przeprowadzonego wśród uczniów z miasta Piły badania, wyłania się obraz znacznej części respondentów deklarujących doświadczenie cyberprzemocy. Doznanie tego typu problemu zadeklarował co trzeci uczeń (37%). |

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Pracownicy instytucjonalni również zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące przemocy w rodzinie. Wnioski z badania w tym zakresie prezentuje kolejna tabela.



Tabela 32. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród pracowników instytucjonalnych z miasta Piły dotyczące przemocy domowej

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|----------------------------------|--|
| Skala problemu | <ul style="list-style-type: none"> ■ Z analizy badań wynika, że problem przemocy w rodzinie na przestrzeni ostatnich lat uległ zwiększeniu. Przyczyn wzrostu tego problemu pracownicy instytucjonalni upatrywali w większej świadomości ludzi, którzy nie boją się zgłosić problemu lub zwrócić się o pomoc. Podkreślano również, że wpływ na zwiększenie liczby rodzin dotkniętych przemocą miał okres pandemii, przez który mieszkańcy byli zamknięci w swoich domach. |
| Pomoc osobom doznającym przemocy | <ul style="list-style-type: none"> ■ Wśród najskuteczniejszych działań wobec osób doznających przemocy domowej badani najczęściej wyróżniali: organizowanie zajęć profilaktycznych oraz psychologiczno-kompensacyjnych, zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, psychologicznego, psychoterapii, tworzenie kolejnych placówek dla ofiar przemocy, izolowanie sprawców przemocy, uświadamianie, czym jest przemoc i gdzie można zgłosić się po pomoc. ■ Zdaniem respondentów miasto Piła działa bardzo prędko w kierunku rozwiązywania problemu przemocy. Prowadzone są programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy, spotkania grup wsparcia, kampanie społeczne, terapie oraz programy profilaktyczne. Ponadto w szkołach prowadzone są pogadanki oraz dystrybuowane są ulotki, broszury, plakaty. |

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

O kwestię przemocy w rodzinie oraz przemocy rówieśniczej wśród uczniów zapytano dodatkowo przedstawicieli kadry pedagogicznej ze szkół z terenu Miasta. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy przedstawia tabela na kolejnej stronie.



Tabela 33. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród pedagogów i nauczycieli dotyczące przemocy w rodzinie oraz przemocy rówieśniczej wśród dzieci i młodzieży

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|-----------------------------|--|
| Skala przemocy w rodzinie | <ul style="list-style-type: none"> ■ Problem przemocy w rodzinie zdaniem pracowników oświaty występuje w nielicznych rodzinach uczniów. ■ Zebrany materiał badawczy wykazał, że dzieci wiedzą, gdzie uzyskać pomoc w razie problemów przemocy w rodzinie. W szkołach znajdują się tablice informacyjne z numerami telefonów pod które uczniowie mogą zadzwonić, a ponadto wiedzą, że mogą liczyć na wsparcie pedagoga szkolnego, czy swojego wychowawcy. |
| Skala przemocy rówieśniczej | <ul style="list-style-type: none"> ■ Z opinii pracowników oświaty wynika, że w szkołach występuje problem przemocy – zarówno fizyczna, jak i słowna, która wzrosła. ■ Przyczyn przemocy rówieśniczej badani pracownicy upatrywali w chęci dominacji w grupie oraz zaimponowania, przenoszeniu konfliktów sąsiedzkich do szkoły, braku poczucia bezpieczeństwa i wsparcia w rodzinie, a także przenoszenia zachowań rodziców. |
| Cyberprzemoc | <ul style="list-style-type: none"> ■ Analiza wyników przeprowadzonego badania pod kątem cyberprzemocy pozwala stwierdzić, że problem ten występuje, choć nie w takim natężeniu, jak miało to miejsce we wcześniejszych latach. ■ Przyczyną zmniejszenia się problemu zdaniem pracowników oświaty jest zabranie telefonów uczniom na terenie szkoły. |

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku*

■ Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- brak świadomości części dorosłych mieszkańców Miasta na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej,
- znaczna część mieszkańców deklarująca znajomość kogoś w swoim otoczeniu dotkniętego problemem przemocy w rodzinie,
- wysoki odsetek uczniów deklarujących, że kiedykolwiek w życiu doświadczyli przemocy i cyberprzemocy, w tym przemocy rówieśniczej,



- wzrost liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.

6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

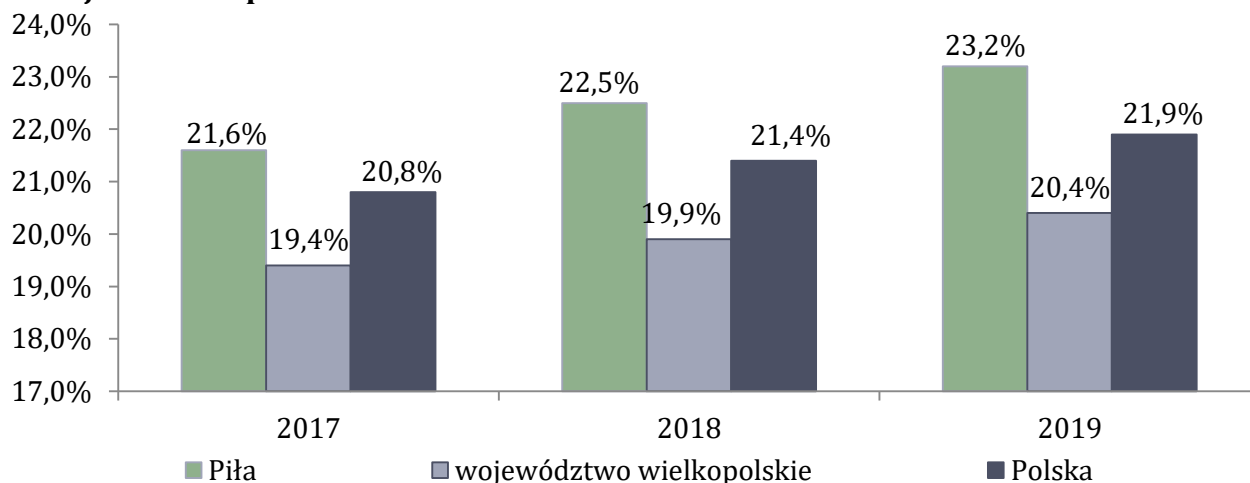
■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Miasta.

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. Z danych GUS wynika, że odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w mieście Piła jest wyższy względem województwa wielkopolskiego i całej Polski. Na przestrzeni omawianych lat udział osób w wieku poprodukcyjnym w Mieście, województwie i całej Polsce systematycznie się zwiększał. Różnica między 2017, a 2019 rokiem w Piła wynosi 1,6 pp., w województwie wielkopolskim – 1 pp., natomiast w Polsce – 1,1 pp. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejny wykres.



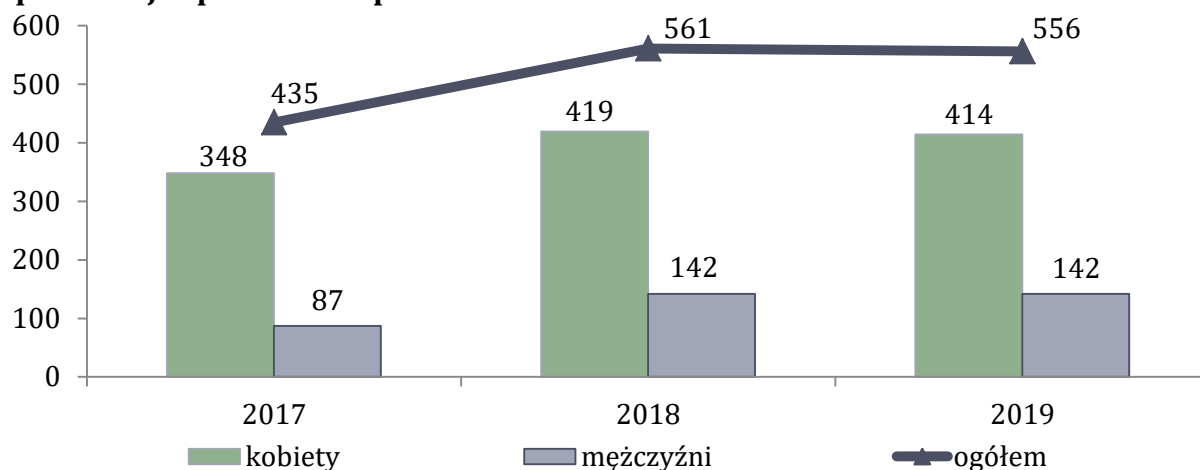
Wykres 27. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Pile, województwie wielkopolskim i całej Polsce na przestrzeni lat 2017–2019



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2019 roku – 556. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – było ich 414, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn – 142. W stosunku do 2017 roku można dostrzec wzrost liczby korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Miasta będących w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 28. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017–2019



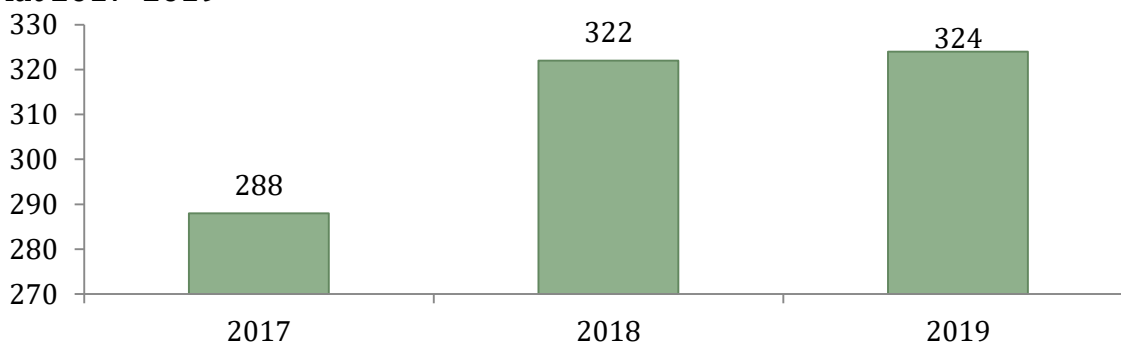
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile realizował usługi opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub pomoc świadczona przez rodzinę jest niewystarczająca. W 2019 roku objętych tego typu usługami były 324 osoby, w roku ubiegłym 322, natomiast w 2017 roku – 288. Rozpatrując dynamikę zmian w tym zakresie, widoczny



jest trend wzrostowy liczby osób objętych usługami opiekuńczymi. Oznacza to, że w Mieście występuje zapotrzebowanie na tego typu pomoc. Ma to związek między innymi ze wzrostem odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji Miasta, a także w wielu przypadkach brakiem wsparcia rodziny w opiece nad osobami starszymi ze względu na podejmowanie aktywności zawodowej to uniemożliwiającej.

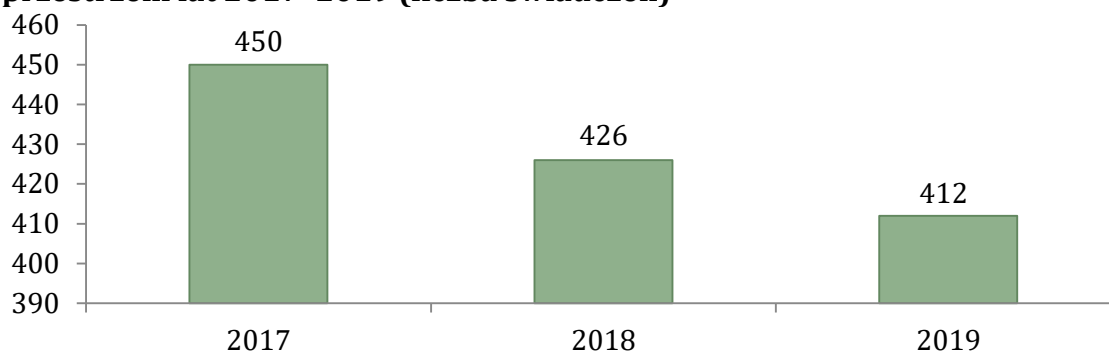
Wykres 29. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2017–2019



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak ma to miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. W 2019 roku zasiłek pielęgnacyjny został przyznany 412 mieszkańcom Piły powyżej 75 roku życia. W porównaniu do lat poprzednich dostrzegalny jest znaczny spadek przyznanych świadczeń w tym zakresie – w 2017 roku przyznano go 450 osobom, natomiast w 2018 roku 426.

Wykres 30. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017–2019 (liczba świadczeń)



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczbę osób, którym opłacono pobyt w domach pomocy społecznej oraz przeznaczone na to środki prezentuje kolejna tabela. Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie



obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Piły w tym Domu jest zadaniem własnym Miasta o charakterze obowiązkowym. W 2019 roku, w porównaniu do poprzednich lat, liczba osób przebywających w DPS kształtowała się na wyższym poziomie. W porównaniu do 2017 roku liczba osób wzrosła o 18%. Na przestrzeni omawianych lat wzrosła również przeznaczona na ten cel kwota świadczeń.

Wykres 31. Odpłatność Miasta za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017–2019

| wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|----------------------|-----------|-----------|-----------|
| liczba osób | 112 | 121 | 132 |
| kwota świadczeń (zł) | 2 665 361 | 3 084 805 | 3 511 348 |

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz integracji społecznej osób starszych odgrywa Klub Seniora „ZACISZE”, w ramach którego działają takie sekcje zainteresowań, jak: sekcja plastyczna PLAMA, sekcja tkactwa artystycznego, sekcja rękodzieła KUFEREK RÓŻNOŚCI, sekcja brydża sportowego SZLEMIK, sekcja bilardowa CZARNA BILA, sekcja SCRABLE, sekcja darta TRAF, sekcja strzelecka im. Jana Kosa, sekcja kulinarna SMAK, sekcja ceramiczna AMFORA, sekcja komputerowa E-SENIOR, sekcja szachowo-warcabowa SKOCZEK, sekcja wiedzy powszechnej TĘGA GŁOWA, sekcja turystyczno-krajoznawcza OBIEŻYŚWIAT, sekcja multimedialna STUDIO 68, sekcja ogrodnicza „Środowisko ponad wszystko”.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego w zakresie problemów i potrzeb osób starszych na terenie miasta Piły, przedstawione zostały w tabeli nr 34. Dotyczą one poziomu dostosowania oferty pomocy do potrzeb osób starszych oraz przedstawiają opinię pracowników instytucjonalnych na temat najczęstszych problemów dotyczących te osoby na terenie Miasta.



Tabela 34. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych w 2020 roku dotyczące osób starszych

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|-------------------------|--|
| Oferta pomocy | <ul style="list-style-type: none"> ■ Obraz jaki wyłania się z badania to wystarczająca oferta dla osób starszych. Na terenie Miasta znajdują się Kluby Seniora, które organizują różnego rodzaju zajęcia, wycieczki. Funkcjonuje Dzienny Dom Pomocy, Uniwersytet III Wieku oraz Centrum Aktywizacji Seniorów. |
| Problemy osób starszych | <ul style="list-style-type: none"> ■ Osoby starsze z terenu Miasta w opinii większości pracowników instytucjonalnych najczęściej doznają samotności/izolacji, braku zainteresowania ze strony rodziny, ubóstwa, niepełnosprawności, braku możliwości zapewnienia opieki oraz problemów zdrowotnych. |

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Wnioski z badania ankietowego w zakresie problemów i potrzeb osób starszych na terenie miasta Piły z perspektywy dorosłych mieszkańców Miasta przedstawia kolejna tabela. Dotyczą one poziomu dostosowania oferty pomocy do potrzeb osób starszych oraz przedstawiają opinię mieszkańców na temat najczęstszych problemów dotyczących seniorów na terenie Miasta.

Tabela 35. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Piły w 2020 roku dotyczące osób starszych

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|------------------------------------|---|
| Oferta pomocy | <ul style="list-style-type: none"> ■ Obraz jaki wyłania się z badania to niewystarczająca oferta pomocy osobom starszym w Mieście – za taką uznaje ją 62% mieszkańców, a pozytywnie oceniło ją 15% badanych. |
| Problemy i potrzeby osób starszych | <ul style="list-style-type: none"> ■ Do głównych problemów osób starszych zaliczono samotność, niepełnosprawność, choroby wieku podeszłego oraz ubóstwo. ■ Z materiału badawczego wynika, że do głównych potrzeb osób starszych mieszkańcy Piły zaliczyli wsparcie emocjonalne, doradztwo oraz załatwianie spraw urzędowych, a także usługi opiekuńczo–pielęgnacyjne. |

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku



Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności,
- wysoki odsetek badanych mieszkańców, w opinii których oferta pomocy seniorom jest w Mieście niewystarczająca,
- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej, w tym w formie usług opiekuńczych.

7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym

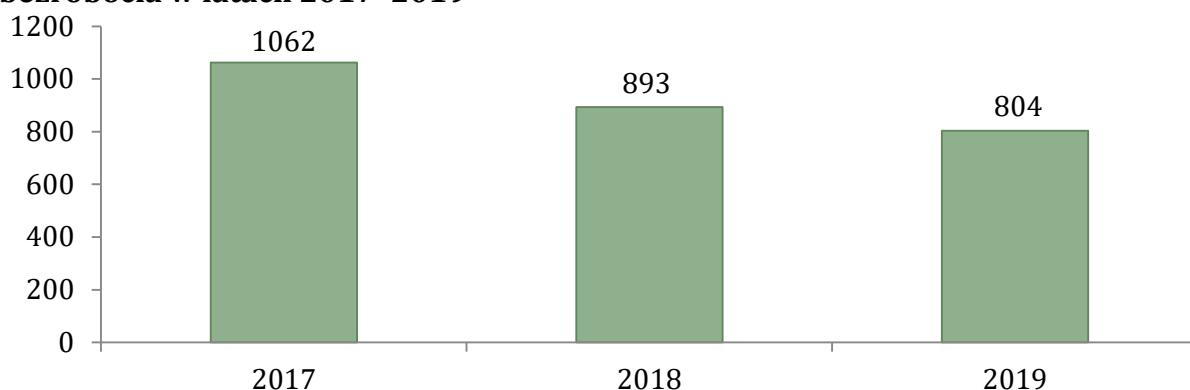


ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na trzecim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono wsparcia.

W 2019 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 804. Na przestrzeni lat 2017–2019 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. W porównaniu do 2017 roku liczba rodzin spadła o 24%.

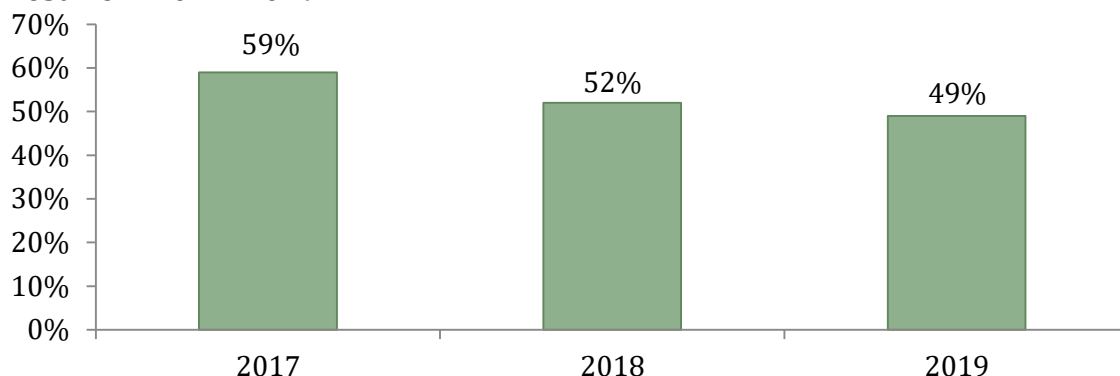
Wykres 32. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017–2019



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Dostrzegalna jest pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich obserwowany jest jego spadek – z 59% w 2017 roku do 49% w 2019 roku. Należy jednak podkreślić, że pomimo spadku wskaźnik bezrobocia w dalszym ciągu utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie.



Wykres 33. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017–2019


Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 2,7% mieszkańców Piły, przy czym udział kobiet był większy (3,0%). Na przestrzeni omawianych lat dostrzec można pozytywną, malejącą tendencję w tym zakresie. Udział bezrobotnych mieszkańców Miasta w stosunku do 2017 roku zmniejszył się o 0,6 pp. W całej Polsce osoby bezrobotne stanowiły w 2019 roku 3,8% wszystkich mieszkańców, a więc sytuacja w Mieście była pod tym względem korzystniejsza.

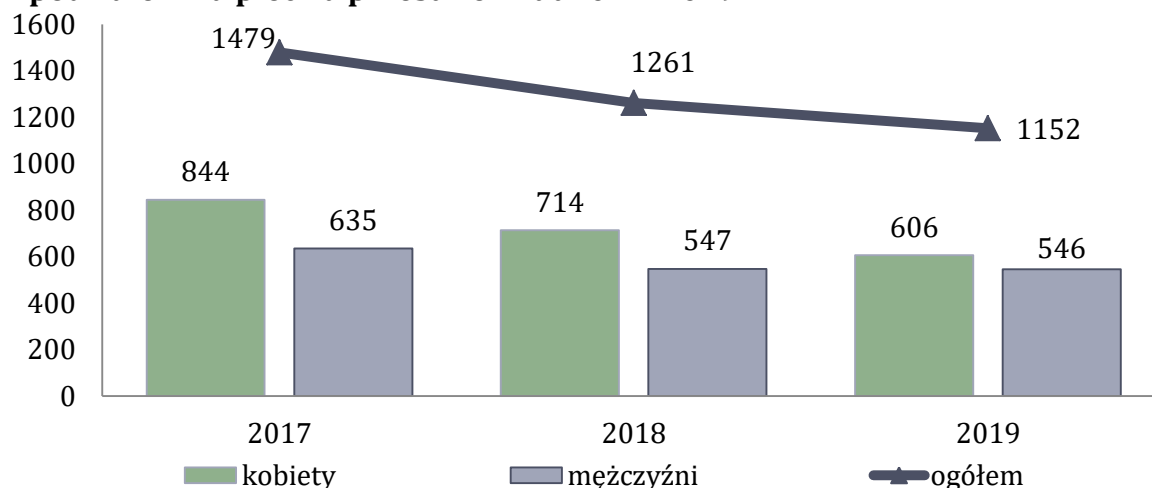
Tabela 36. Udział bezrobotnych mieszkańców Piły zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2017–2019 (w procentach)

| wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|------------------|------|------|------|
| ogółem | 3,3 | 2,9 | 2,7 |
| mężczyźni | 2,7 | 2,4 | 2,4 |
| kobiety | 4,0 | 3,4 | 3,0 |

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na koniec 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było łącznie 1152 mieszkańców miasta Piły. Oznacza to spadek w stosunku do roku poprzedniego o 9%, a w porównaniu do roku 2017 o 22%. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – pozostających bez pracy kobiet było w 2019 roku więcej niż mężczyzn (liczba kobiet – 606, liczba mężczyzn – 546).



Wykres 34. Mieszkańcy Piły zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017–2019


Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową można zauważyć, że w stosunku do 2017 roku nastąpił spadek udziału osób mających więcej niż 50 lat w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Miasta. Spadek ten nie jest jednak znaczny – różnica pomiędzy rokiem 2019, a 2017 dla tej grupy osób kształtuje się na poziomie 3 pp. Nieznacznie zmniejszył się również udział osób do 30 roku życia – z 22% w 2017 roku do 21% w 2019 roku. Tendencje wzrostową można zauważyć w kategorii osób przed 25 rokiem życia, bowiem ich udział na przestrzeni omawianych lat zwiększył się o 1 pp. W całej Polsce udział bezrobotnych mieszkańców powyżej 50 roku życia wyniósł w 2019 roku 27%, a więc o 3 pp. więcej niż w Pile, natomiast udział osób do 25 roku życia – 11%, co jest wartością nieco większą niż we wskazanym Mieście (10%).

Tabela 37. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Piły w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Miasta w latach 2017–2019

| kategoria wiekowa | 31 grudnia 2017 | | 31 grudnia 2018 | | 31 grudnia 2019 | |
|-----------------------|-----------------|----|-----------------|----|-----------------|----|
| | liczba osób | % | liczba osób | % | liczba osób | % |
| do 25 roku życia | 139 | 9 | 123 | 10 | 118 | 10 |
| do 30 roku życia | 318 | 22 | 276 | 22 | 243 | 21 |
| powyżej 50 roku życia | 489 | 33 | 381 | 30 | 350 | 30 |

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>



Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy zatem do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwałe bezrobotnych mieszkańców miasta Piły oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców. Dynamika zmian w omawianych latach prezentuje się następująco: nastąpił znaczny spadek udziału osób długotrwałe bezrobotnych – z 43% w 2017 roku do 30% w 2019 roku. W całej Polsce udział osób długotrwałe bezrobotnych wyniósł w 2019 roku 52%, a więc sytuacja w Pile jest pod tym względem znacznie korzystniejsza. Jednocześnie należy zauważyć, że udział osób długotrwałe bezrobotnych w dalszym ciągu utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie.

Tabela 38. Liczba długotrwałe bezrobotnych mieszkańców Piły oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Miasta w latach 2017–2019

| wyszczególnienie | 31 grudnia 2017 | 31 grudnia 2018 | 31 grudnia 2019 |
|------------------|-----------------|-----------------|-----------------|
| liczba osób | 640 | 514 | 348 |
| % | 43 | 41 | 30 |

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na terenie Miasta funkcjonuje Klub Integracji Społecznej, który służy spotkaniom osób pozostających bez zatrudnienia poszukującym możliwości własnego rozwoju. Warunkiem uczestnictwa w Klubie jest podpisanie kontraktu socjalnego, o którym jest mowa w przepisach o pomocy społecznej. Zajęcia w KIS umożliwiają uczestnikom poszerzenie swoich umiejętności społecznych i zawodowych, wymianę doświadczeń, budowanie relacji, poznawanie konstruktywnych metod radzenia sobie ze stresem, komunikowania się i poszukiwania pracy. Spotkania grupowe i konsultacje indywidualne prowadzone są przez pedagoga i psychologów.

W związku z pandemią COVID-19 oraz związanymi z nią obostrzeniami, pogorszeniu uległa sytuacja na rynku pracy. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzanymi obostrzeniami oraz mających umowy cywilnoprawne. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być jednak odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie



sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat, zwrócenia szczególnej uwagi na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego w zakresie rynku pracy – oferowanej w Mieście pomocy oraz potrzeb osób bezrobotnych, przedstawione zostały w tabelach poniżej.

Tabela 39. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych w Pile w 2020 roku dotyczące osób bezrobotnych

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|--------------------------|---|
| Pomoc osobom bezrobotnym | <ul style="list-style-type: none"> ■ Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że problem bezrobocia w Mieście występuje, choć jego skala nie jest duża. Przyczyn ewentualnego wzrostu tego problemu dopatruje się w pandemii koronawirusa, która spowodowała nagłe zwolnienia. ■ Zdaniem badanych problemem jest brak zatrudnienia na dłuższy okres, brak dużych zakładów pracy oraz długotrwałe bezrobocie, które wynika z braku kwalifikacji i wykształcenia. ■ Zauważono także niechęć do podjęcia pracy, która spowodowana jest korzystaniem ze świadczeń pomocy społecznej, a także emigrację młodych wykształconych mieszkańców Miasta. |

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Tabela 40. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Piły w 2020 roku dotyczące rynku pracy

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|-------------------|---|
| Oferta pomocy | <ul style="list-style-type: none"> ■ Aktywizacja zawodowa nie jest popularna wśród mieszkańców miasta Piły – tylko co czwarty z niej korzystał. ■ Zdaniem mieszkańców w największym stopniu powinno zwiększyć się liczbę kursów zawodowych (55%), szkoleń (44%) oraz staży/praktyk (33%). |



Problemy i potrzeby osób bezrobotnych

- Z uzyskanych danych wynika, że duża część mieszkańców uważa, że znalezienie pracy na terenie Miasta jest trudne lub bardzo trudne (62%), natomiast tylko 21% jest zdania, że jest to łatwe lub bardzo łatwe.
- Warto podkreślić, że co trzeci badany negatywnie ocenia swoje szanse na rynku pracy (37%) lub było mu trudno odpowiedzieć na to pytanie (38%).

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku*

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost udziału osób bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- problemy mieszkańców Piły w obszarze zatrudnienia na lokalnym rynku pracy (wnioski z przeprowadzonej diagnozy),
- ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19.

8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

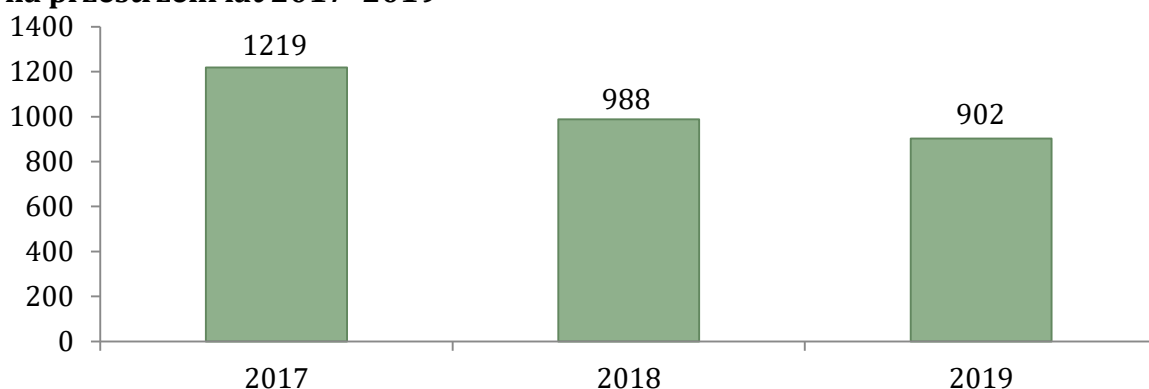
Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.



W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na drugim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Miasto, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2017–2019 spadkowi. W 2017 roku z tego powodu pomocy udzielono 1219 rodzinom, w 2018 roku – 988, natomiast w 2019 roku – 902. W stosunku do 2017 roku oznacza to spadek o 26%.

Wykres 35. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017–2019



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 299 osób, tj. o 7% mniej niż w roku ubiegłym i jednocześnie o 8% mniej w stosunku do 2017 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 826 – co oznacza spadek o 11% w stosunku do roku 2018 i spadek o 17% w stosunku do roku 2017. Zasiłek celowy został przyznany w 2019 roku 1625 osobom, czyli mniejszej liczbie osób niż w roku ubiegłym (o 7%) i 2017 roku (o 10%). Można zauważyć, że liczbę osób, którym udzielono wyżej wymienionych świadczeń w omawianym okresie charakteryzuje tendencja spadkowa. Szczegółowe dane wraz z wydatkowaną kwotą świadczeń przedstawia tabela nr 41.



Tabela 41. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017–2019

| rodzaj zasiłku | 2017 | | 2018 | | 2019 | |
|------------------|-------------|-----------------|-------------|-----------------|-------------|-----------------|
| | liczba osób | kwota świadczeń | liczba osób | kwota świadczeń | liczba osób | kwota świadczeń |
| zasiłek stały | 324 | 1 449 121 | 321 | 1 467 863 | 299 | 1 504 987 |
| zasiłek okresowy | 991 | 1 853 587 | 923 | 1 613 693 | 826 | 1 559 753 |
| zasiłek celowy | 1811 | 3 086 861 | 1744 | 3 101 735 | 1625 | 3 071 335 |

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 1320 osobom, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 981 osobom. W ciągu omawianych lat liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne i niepieniężne uległa spadkowi.

Tabela 42. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017–2019

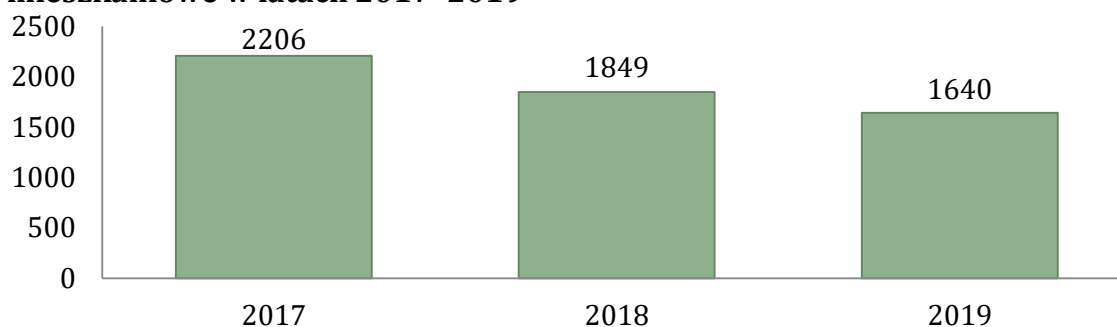
| wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|--------------------------|------|------|------|
| świadczenie pieniężne | 1533 | 1408 | 1320 |
| świadczenie niepieniężne | 1098 | 1056 | 981 |

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych z związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2019 roku świadczenie pieniężne w formie dotatków mieszkaniowych otrzymało 1640 gospodarstw domowych – najmniej w omawianym okresie, bowiem od roku 2017 obserwuje się tendencję spadkową w zakresie liczby gospodarstw domowych objętych tą formą pomocy.



Wykres 36. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017–2019



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w Piłe na niższym poziomie, niż ma to miejsce zarówno na terenie całego powiatu, jak i województwa. Na wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w Mieście przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców Piły oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja Miasta jest korzystniejsza. W Piłe jest on ujemny i wynosi $-0,47$.

Rysunek 5. Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym w Piłe, powiecie pilskim oraz województwie wielkopolskim w 2019 roku



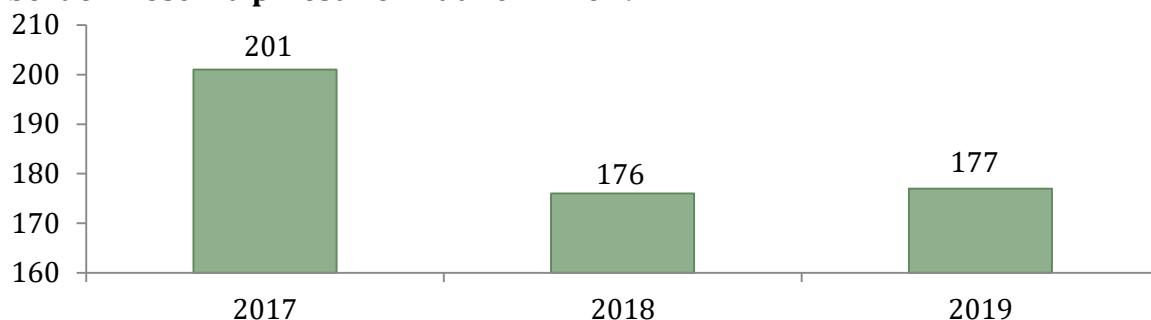
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2019 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymało 177 osób. Informacje w tym zakresie na przestrzeni lat 2017–2019 przedstawia poniższy wykres. Dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających



z pomocy i wsparcia z MOPS wskazują na to, że problem bezdomności na terenie Miasta w stosunku do 2017 roku uległ zmniejszeniu.

Wykres 37. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017–2019



Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Kolejna tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców dotyczącego problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Tabela 43. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców miasta Piły dotyczące ubóstwa i wykluczenia społecznego

| Obszar tematyczny | Wnioski |
|-------------------------------|---|
| Skala ubóstwa | <ul style="list-style-type: none"> ■ Obraz jaki wyłania się z badania to stosunkowo wysoki odsetek respondentów deklarujących występowanie ubóstwa na terenie Miasta – 55% uważa, że występuje ono w niedużej skali, natomiast 19% – w dużej skali. ■ 32% badanych doświadczyło w swoim życiu ubóstwa, natomiast 6% przyznało, że doznaje go na co dzień. ■ Zdaniem mieszkańców najbardziej zagrożone ubóstwem są osoby starsze (66%). |
| Skala wykluczenia społecznego | <ul style="list-style-type: none"> ■ Z uzyskanych danych wynika, że wykluczenia społecznego doświadczył co piąty mieszkaniec Piły (23%). Najczęstszym powodem odrzucenia była niepełnosprawność oraz bezrobocie. ■ W środowisku 65% mieszkańców znajdują się osoby, które doznały z powodu swojej sytuacji życiowej wykluczenia społecznego – najczęściej to osoby z niepełnosprawnościami, uzyskujące niskie dochody oraz osoby uzależnione. |

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku



Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

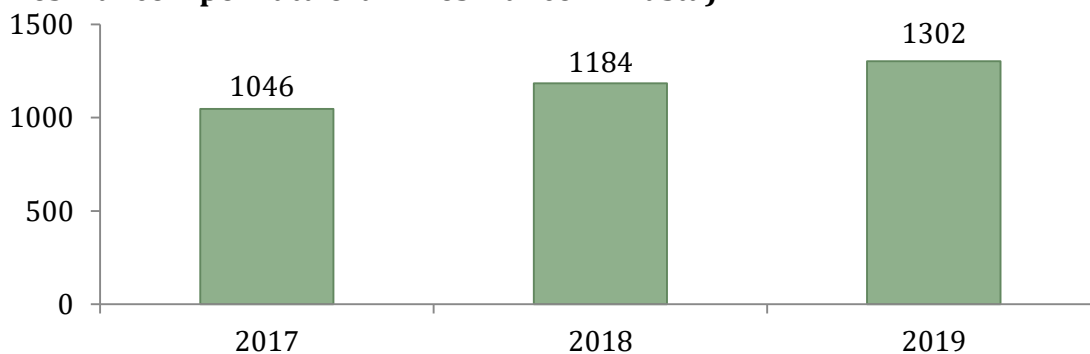
- występujący problem ubóstwa na terenie Miasta,
- występujący problem wykluczenia społecznego,
- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności.

9. Problem przestępczości

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

W 2019 roku w Pile stwierdzono szacunkowo 1302 przestępstwa, co oznacza, iż na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 17,78 przestępstw. Wartość ta jest mniejsza od wartości dla województwa wielkopolskiego, gdzie wynosi 18,08 oraz całej Polski, gdzie kształtuje się na poziomie 20,75. Analiza materiału badawczego pokazuje, że na przestrzeni lat 2017–2019 liczba stwierdzonych przestępstw wzrosła.

Wykres 38. Liczba przestępstw stwierdzonych w Pile na przestrzeni lat 2017–2019 (prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców Miasta)

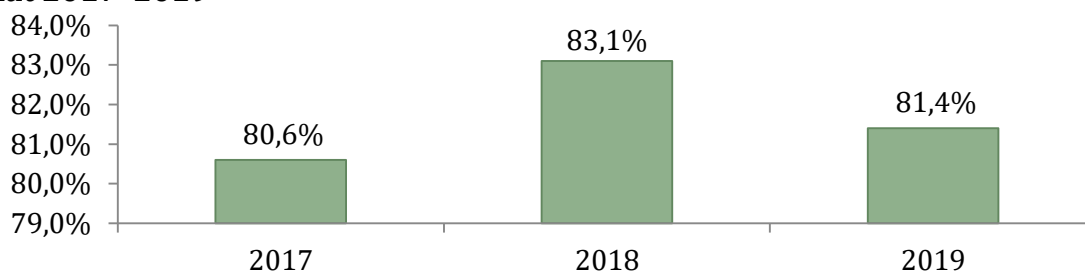


Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl>



Rozpatrując kwestie wykrywalności przestępstw na terenie miasta Piły w 2019 roku można zauważyć, że wskaźnik ten jest większy od wskaźnika wykrywalności na terenie województwa wielkopolskiego (76%) oraz na terenie całej Polski (73%). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem wynosi 81,4%. Z danych statystycznych wynika, że wskaźnik ten w stosunku do 2017 roku uległ zwiększeniu, natomiast względem roku ubiegłego – zmniejszeniu. W 2017 roku wynosił 80,6%, a w 2018 – 83,1%.

Wykres 39. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w Pile na przestrzeni lat 2017–2019



Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl>

W 2019 roku na terenie Miasta odnotowano 289 interwencji związanych z przemocą – to o 56 więcej, niż w 2018 roku oraz o 159 więcej, niż w 2017 roku. W 2019 roku podczas interwencji odnotowano 1002 osoby nietrzeźwe, które zostały doprowadzone do Izby Wytrzeźwień. Liczba ta na przestrzeni omawianych lat była na stosunkowo podobnym poziomie. W porównaniu do poprzednich lat wzrosła także liczba nietrzeźwych kierowców, gdyż w 2019 roku było ich 145, w 2018 roku – 138, natomiast w 2017 roku – 105. W 2019 roku zabrano 138 praw jazdy z powodu nietrzeźwości kierowców – to o 6 więcej niż w 2018 roku oraz o 38 więcej niż w 2017 roku. Powyższe dane zostały zaprezentowane w kolejnej tabeli.

Tabela 44. Dane dotyczące interwencji oraz nietrzeźwych kierowców w Pile na przestrzeni lat 2017–2019

| wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|--|------|------|------|
| liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie | 130 | 233 | 289 |
| liczba osób nietrzeźwych podczas interwencji, które zostały doprowadzone do izby wytrzeźwień | 1005 | 1008 | 1002 |
| ilość nietrzeźwych kierujących | 105 | 138 | 145 |
| ilość zabranych praw jazdy z powodu nietrzeźwości kierowców | 100 | 132 | 138 |

Źródło: dane udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Pile



W 2019 roku policjanci KPP w Pile stwierdzili 270 kradzieży, 239 kradzieży z włamaniem, 21 przestępstw rozbójniczych, 11 bójek/pobić, 65 uszczerbków na zdrowiu, 121 uszkodzeń mienia, 497 przestępstw narkotykowych oraz 14 kradzieży samochodu. Porównując powyższe dane do tych z 2017 roku zauważyć można znaczny wzrost kradzieży z włamaniem (o 146 więcej niż w 2017 roku) oraz przestępstw narkotykowych (o 110 więcej niż w 2017 roku). Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 45. Liczba i rodzaje przestępstw stwierdzonych na terenie Piły na przestrzeni lat 2017–2019

| wyszczególnienie | 2017 | 2018 | 2019 |
|--------------------------|------|------|------|
| kradzież | 257 | 216 | 270 |
| kradzież z włamaniem | 83 | 223 | 239 |
| przestępstwa rozbójnicze | 25 | 10 | 21 |
| bójka/pobicie | 16 | 6 | 11 |
| uszczerbek na zdrowiu | 68 | 65 | 65 |
| uszkodzenie mienia | 121 | 80 | 121 |
| przestępstwa narkotykowe | 387 | 462 | 497 |
| kradzież samochodu | 15 | 4 | 14 |

Źródło: dane udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Pile

■ Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- spadek wskaźnika wykrywalności przestępstw stwierdzonych na terenie Miasta względem roku ubiegłego,
- wzrost ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych na przestrzeni lat 2017–2019,
- znaczny wzrost liczby interwencji związanych z przemocą w rodzinie oraz nietrzeźwymi kierowcami,
- zwiększenie się liczby odebranych dokumentów prawa jazdy z powodu kierowania pojazdem w stanie nietrzeźwości.



10. Analiza SWOT

Jedną z najczęściej stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot. Poniższa grafika przedstawia sposób definiowania grup czynników w metodzie SWOT.



MOCNE STRONY

1. Rozwinięta i różnorodna oferta kulturalna, rozrywkowa i rekreacyjna skierowana do mieszkańców Piły.
2. Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych, funkcjonowanie dużych i makroprzedsiębiorstw.
3. Funkcjonowanie Dziennego Domu Pomocy, Centrum Aktywizacji Seniorów.
4. Spadek udziału bezrobotnych mieszkańców zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym.
5. Funkcjonowanie na terenie Miasta organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych.
6. Rozwinięta sieć jednostek oświatowych.
7. Wysoki poziom średniej wyników egzaminu ósmoklasisty uczniów z terenu Miasta.
8. Spadek stopy bezrobocia na terenie Miasta.
9. Baza instytucji prowadzących działalność w zakresie polityki społecznej oraz innych działań wspierających mieszkańców: MOPS, MKRPA, RCK, PiMBP, Punkt Konsultacyjny.
10. Funkcjonowanie świetlic socjoterapeutycznych.
11. Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz osób długotrwale pobierających świadczenie.
12. Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych oraz doświadczających przemocy.
13. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
14. Aktywność władz samorządowych w zakresie kształtowania polityki społecznej.
15. Stosunkowo niski odsetek dorosłych mieszkańców deklarujących doświadczenie oraz stosowanie przemocy.

SŁABE STRONY

1. Spadek liczby ludności Miasta.
2. Znaczny wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat.
3. Ujemny przyrost naturalny.
4. Ujemne saldo migracji wewnętrznych.
5. Znaczny udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych w PUP.
6. Wysoki odsetek rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, ubóstwa oraz bezrobocia.
7. Wzrost zapotrzebowania na zasiłki pielęgnacyjne dla niepełnosprawnego dziecka oraz zasiłki opiekuńcze.
8. Brak realizacji programów rekomendowanych wśród dzieci i młodzieży.
9. Problem nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych wśród dzieci i młodzieży.
10. Alarmujący problem spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież.
11. Łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych.
12. Występujący na terenie Miasta problem prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe.
13. Wysoki odsetek uczniów doświadczających i stosujących przemoc, w tym najczęściej przemoc rówieśniczą.
14. Brak świadomości części mieszkańców na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej.
15. Wzrost liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.
16. Negatywnie oceniany rynek pracy na terenie Miasta.

SZANSE

1. Pozyskanie środków unijnych na rozwój Miasta.
2. Promocja w całej Polsce.
3. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
4. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
5. Dostosowanie oferty kształcenia do zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy.
6. Zewnętrzne źródła finansowania, między innymi z Unii Europejskiej.
7. Rozwój cywilizacyjny, nowe technologie informatyczne.
8. Polityka senioralna oraz prorodzinna państwa.
9. Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.
10. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
11. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
12. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
13. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.
14. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi.

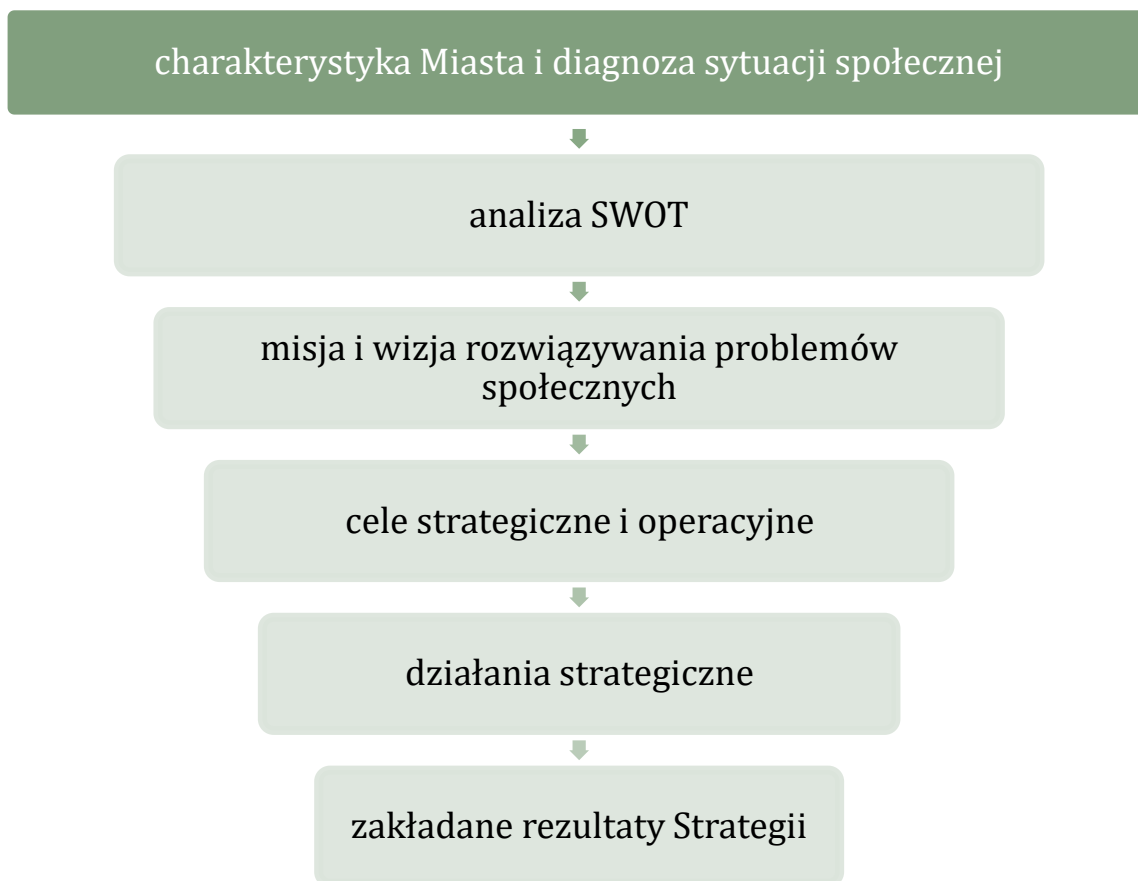
ZAGROŻENIA

1. Starzejące się społeczeństwo.
2. Samotność i izolacja osób starszych.
3. Konsekwencje gospodarcze i zdrowotne spowodowane pandemią koronawirusa.
4. Przepisy prawne utrudniające wprowadzania nowych rozwiązań.
5. Wykluczenie cyfrowe części mieszkańców, przede wszystkim osób starszych.
6. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo–lecnicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
7. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy instytucjonalnej.
8. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
9. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
10. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
11. Wzrost problemów opiekuńczo–wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
12. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
13. Obniżenie się wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży.
14. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
15. Rozwój problemów uzależnień behawioralnych wynikających z długotrwałej izolacji i ograniczeń spowodowanych pandemią COVID–19.

IV. Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego



Źródło: opracowanie własne



1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Miasta w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie miasta Piły została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona następująco:

Miasto Piła będące miejscem zwróconym ku potrzebom mieszkańców, dążącym do zapewnienia rodzinom zintegrowanego systemu wsparcia, stwarzającym warunki do rozwoju oraz integracji społecznej osób starszych, niepełnosprawnych, a także wszystkich zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkańców.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Miasto zmierza. Brzmi ona:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły jest zapewnienie mieszkańcom jak najlepszej jakości życia, dostępności do skutecznego oraz kompleksowego wsparcia, a także integrowanie społeczności lokalnej i włączanie grup zagrożonych wykluczeniem do życia społecznego.



2. Cele strategiczne i operacyjne

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

| | | |
|------------------------------|---|--|
| Cel strategiczny nr 1 | } | <ul style="list-style-type: none"> • Budowanie sprawnego i efektywnego systemu wspierania rodziny. |
| Cel strategiczny nr 2 | } | <ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. |
| Cel strategiczny nr 3 | } | <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie aktywnej profilaktyki zdrowotnej oraz rozwijanie sieci wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin. |
| Cel strategiczny nr 4 | } | <ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie kompleksowej i skutecznej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. |
| Cel strategiczny nr 5 | } | <ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie działań zmierzających do aktywizacji osób pozostających bez pracy. |
| Cel strategiczny nr 6 | } | <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem. |
| Cel strategiczny nr 7 | } | <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców. |



CEL STRATEGICZNY NR 1

Budowanie sprawnego i efektywnego systemu wspierania rodziny.

| Cel operacyjny nr 1 | | | | | |
|--|--|--|--|--|----------------------------------|
| Podniesienie jakości funkcjonowania rodzin oraz wzmocnienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych. | | | | | |
| Działania przewidziane do realizacji | Rezultaty | Wskaźniki realizacji działań | Termin realizacji | Podmioty odpowiedzialne i współpracujące | Źródła finansowania |
| Zintensyfikowanie pracy z rodzinami, w szczególności mającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze, poprzez pracę socjalną i pomoc asystenta rodziny. | Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze. | Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. | 2021–2030 | MOPS | Budżet Miasta |
| Udzielanie przez MOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. | Poprawa materialna rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji. | Liczba rodzin korzystających ze świadczeń MOPS. | 2021–2030 | MOPS | Budżet Miasta |
| Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów. | Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Miasta. | Liczba rozpowszechnionych informacji. | 2021–2030 | MOPS, UM, jednostki oświatowe | Budżet Miasta |
| Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze. | Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Miasta. | Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze. Liczba zorganizowanych warsztatów. | Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030 | MOPS, UM, jednostki oświatowe | Budżet Miasta |
| Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej. | Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych. | Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. | 2021–2030 | MOPS, PCPR, Sąd | Budżet Miasta, Budżet Powiatu |
| Utworzenie publicznego żłobka/klubu dziecięcego. | Zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 oraz umożliwienie rodzicom podjęcie zatrudnienia. | Liczba miejsc dostępnych w żłobku/klubie dziecięcym. | 2025 | UM | Budżet Miasta, Budżet Państwa |



| Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka, poprzez współpracę międzyinstytucjonalną. | Spójny i efektywny system pomocy rodzinie. | Liczba rodzin i dzieci, którym udzielono pomocy. | 2021–2030 | MOPS, jednostki oświatowe, placówki wychowawczo-opiekuńcze, placówki ochrony zdrowia, Sąd, SM, KPP, NGO | Brak kosztów |
|---|---|---|-------------------|---|---|
| Cel operacyjny nr 2 | | | | | |
| Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, poprawa ich funkcjonowania społecznego oraz integracja rodzin. | | | | | |
| Działania przewidziane do realizacji | Rezultaty | Wskaźniki realizacji działań | Termin realizacji | Podmioty odpowiedzialne i współpracujące | Źródła finansowania |
| Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z jednostkami oświatowymi oraz świetlicami. | Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony jednostek oświatowych oraz świetlic. | Liczba jednostek oświatowych, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka. | 2021–2030 | MOPS, jednostki oświatowe, Sąd, placówki ochrony zdrowia | Bez kosztów |
| Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. | Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, a także zagospodarowanie ich czasu wolnego, zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego. | Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach placówki wsparcia dziennego. | 2025 | MOPS, UM | Budżet Miasta, Budżet Państwa, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |
| Współpracowanie z jednostkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów. | Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży. | Liczba jednostek z którymi podjęto współpracę. | 2021–2030 | MOPS, jednostki oświatowe | Bez kosztów |
| Systematyczne doposażanie jednostek oświatowych w profesjonalny sprzęt. | Wzrost poziomu edukacji w szkołach. | Liczba działań podjętych w celu doposażenia jednostek oświatowych. | 2021–2030 | UM, jednostki oświatowe | Budżet Miasta, Budżet Państwa |
| Rozwój świetlic socjoterapeutycznych i dalsze wspieranie ich działalności. | Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży. | Liczba działań podjętych w celu wspierania działalności świetlic. | 2021–2030 | UM, MOPS | Budżet Miasta, Budżet Państwa |
| Organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi. | Wzrost integracji rodzin z dziećmi. | Liczba zorganizowanych imprez. Liczba uczestników. | 2021–2030 | UM, MOPS, jednostki oświatowe, RCK, PiMBP | Budżet Miasta, Budżet Państwa |

| | | | | | |
|--|--|--|-----------|---|-------------------------------|
| Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. | Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, podejmowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów. | Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych. | 2021–2030 | UM, MOSiR, jednostki oświatowe, RCK, PiMBP. | Budżet Miasta, Budżet Państwa |
|--|--|--|-----------|---|-------------------------------|

CEL STRATEGICZNY NR 2

Tworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

| Cel operacyjny nr 1 | | | | | |
|--|--|--|-------------------|--|--|
| Poprawa funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych oraz wzrost ich jakości życia. | | | | | |
| Działania przewidziane do realizacji | Rezultaty | Wskaźniki realizacji działań | Termin realizacji | Podmioty odpowiedzialne i współpracujące | Źródła finansowania |
| Rozszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz wspieranie ich działalności. | Zintensyfikowanie działań mających na celu współpracę z NGO. | Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi. | 2021–2030 | MOPS, NGO | Budżet Miasta |
| Rozwijanie działalności warsztatów terapii zajęciowej lub/i środowiskowego domu samopomocy dla osób z terenu Miasta. | Kontynuowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej i/lub środowiskowego domu samopomocy. | Liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej, liczba uczestników środowiskowego domu samopomocy. | 2021–2030 | MOPS, NGO | Budżet Miasta, PFRON, Budżet Powiatu, Budżet Państwa |
| Udzielanie pomocy materialnej osobom niepełnosprawnym i starszym. | Poprawa warunków bytowych osób niepełnosprawnych i starszych. | Liczba osób objętych pomocą materialną. | 2021–2030 | MOPS | Budżet Miasta, Budżet Państwa |
| Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych. | Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia o 20%. | Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych. | 2021–2030 | MOPS, placówki ochrony zdrowia | Budżet Miasta, Budżet Państwa |



| | | | | | |
|--|--|--|-----------------------|---|--|
| Dostosowywanie infrastruktury miejskiej (punktów handlowych, usługowych, kulturalnych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych. | Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób niepełnosprawnych po obiektach infrastruktury miejskiej. | Liczba obiektów infrastruktury miejskiej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. | Rok: 2023, 2026, 2029 | UM, jednostki organizacyjne gminy, Starostwo Powiatowe, jednostki organizacyjne powiatu | Budżet Miasta, PFRON, Budżet Powiatu, Fundusze Europejskie |
| Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych. | Zapewnienie pomocy i towarzystwa osobom starszym i niepełnosprawnym oraz wspieranie ich w codzienności. | Liczba podjętych działań propagujących wolontariat. Liczba osób uczestniczących w wolontariacie. | 2021–2030 | MOPS, UM, NGO | Budżet Miasta |
| Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej. | Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki. | Liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej. | 2021–2030 | MOPS | Budżet Miasta |
| Prowadzenie i promocja nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi (np. teleopieka). | Poprawa dostępności do nowoczesnych usług opieki dla osób niepełnosprawnych i starszych. | Liczba osób objętych nowoczesnymi rozwiązaniami w zakresie opieki. | 2021–2030 | MOPS, NGO | Budżet Miasta, Budżet Państwa, PFRON |

Cel operacyjny nr 2

Wzrost aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób niepełnosprawnych, a także kształtowanie pozytywnych postaw mieszkańców Miasta wobec osób starszych i niepełnosprawnych.

| Działania przewidziane do realizacji | Rezultaty | Wskaźniki realizacji działań | Termin realizacji | Podmioty odpowiedzialne i współpracujące | Źródła finansowania |
|--|--|--|-------------------|---|---|
| Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób niepełnosprawnych. | Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych, wzrost ich aktywności społecznej oraz umiejętności. | Liczba seniorów oraz osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach. | 2021–2027 | MOPS, UM, MOSiR, PiMBP, RCK, NGO, Starostwo Powiatowe | Budżet Miasta, Budżet Powiatu, Fundusze Europejskie |
| Wspieranie działalności jednostek realizujących działania na rzecz seniorów. | Zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych oraz ich integracja społ. | Liczba uczestników zajęć organizowanych przez jednostki realizujące działania na rzecz seniorów. | 2021–2030 | MOPS, UM, Klub Seniora, RCK | Budżet Miasta, Budżet Powiatu, Budżet Państwa |
| Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej i niepełnosprawnej w społeczności lokalnej. | Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób niepełnosprawnych. | Liczba podjętych działań promujących. | 2021–2027 | MOPS, UM, PiMBP, RCK, NGO, jednostki oświatowe, Starostwo Powiatowe | Budżet Miasta, Budżet Powiatu, PFRON |

| | | | | | |
|---|---|---|-----------------------------------|---|--|
| Tworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób. | Zwiększenie realizowanych projektów na rzecz osób starszych oraz niepełnosprawnych o 20%. | Liczba zrealizowanych projektów/ programów. Liczba uczestników. | 2021–2030 | MOPS, UM, NGO, RCK, PiMBP, Starostwo Powiatowe, PCPR | Budżet Miasta, Budżet Powiatu, PFRON, Budżet Państwa |
| Prowadzenie akcji informacyjnych/warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych. | Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych. | Liczba podjętych akcji informacyjnych/przeprowadzonych warsztatów. | Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030 | MOPS, UM, PiMBP, RCK, NGO, KPP, Starostwo Powiatowe, PCPR | Budżet Miasta |

CEL STRATEGICZNY NR 3

Prowadzenie aktywnej profilaktyki zdrowotnej oraz rozwijanie sieci wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.

| Cel operacyjny nr 1 | | | | | |
|--|---|---|-------------------|--|---|
| Zwiększenie skuteczności systemu pomocy dla osób uzależnionych oraz ich rodzin. | | | | | |
| Działania przewidziane do realizacji | Rezultaty | Wskaźniki realizacji działań | Termin realizacji | Podmioty odpowiedzialne i współpracujące | Źródła finansowania |
| Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia. | Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia. | Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna. | 2021–2030 | MOPS | Budżet Miasta |
| Rozwój działalności Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin. | Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia. | Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad. | 2021–2030 | MOPS, MKRPA | Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |
| Wspieranie rozwoju grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych od alkoholu (AA) oraz osób współuzależnionych. | Poszerzona oferta pomocy grup samopomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin. | Liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych. | 2021–2030 | MOPS, MKRPA, NGO | Budżet Miasta, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |
| Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego. | Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego. | Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące. | 2021–2030 | MOPS, MKRPA | Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |

| | | | | | |
|---|---|--|-----------|----------------------------------|--|
| Wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu, między innymi w zakresie ponadpodstawowych świadczeń terapeutycznych dla osób uzależnionych. | Rozszerzenie zakresu świadczonych usług dla mieszkańców Miasta w placówkach leczenia uzależnień, wzrost skuteczności terapii. | Liczba środków finansowych przekazanych placówkom leczenia uzależnień. | 2022–2030 | MKRPA | Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |
| Podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu. | Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe. | Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii. | 2021–2030 | MKRPA | Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |
| Rozszerzenie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych i ich rodzin. | Zintegrowany system wspierania osób doświadczających problemu uzależnień. | Liczba osób, którym udzielono pomocy. | 2021–2030 | MKRPA, MOPS, NGO, KPP, Sąd, PCPR | Brak kosztów |

Cel operacyjny nr 2

Wzrost świadomości dzieci i młodzieży w zakresie zdrowego stylu życia oraz opóźnienie inicjacji alkoholowej.

| Działania przewidziane do realizacji | Rezultaty | Wskaźniki realizacji działań | Termin realizacji | Podmioty odpowiedzialne i współpracujące | Źródła finansowania |
|--|---|--|-------------------|--|--|
| Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień. | Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów. | Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów. | 2021–2030 | MKRPA, MOPS, jednostki oświatowe | Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |
| Realizacja w szkołach oraz świetlicach socjoterapeutycznych warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki. | Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów. | Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych. | 2021–2030 | MKRPA, jednostki oświatowe, świetlice socjoterapeutyczne | Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |

| | | | | | |
|--|---|--|-----------|----------------------------------|---|
| Organizowanie wycieczek z programem i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień. | Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży. | Liczba dzieci biorących udział w wycieczkach z programem profilaktycznym. | 2021-2030 | MOPS, MKRPA | Budżet Miasta, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |
| Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień. | Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień. | Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych. | 2021-2030 | MOPS, MKRPA, jednostki oświatowe | Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu |
| Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. | Ograniczenie dostępności alkoholu dla dzieci. | Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami. | 2021-2030 | MKRPA, MOPS | Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |

Cel operacyjny nr 3

Promowanie właściwych postaw wśród mieszkańców w zakresie używania substancji psychoaktywnych.

| Działania przewidziane do realizacji | Rezultaty | Wskaźniki realizacji działań | Termin realizacji | Podmioty odpowiedzialne i współpracujące | Źródła finansowania |
|--|--|---|-------------------|--|--|
| Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu. | Zmniejszenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. | Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych. Liczba uczestników. | 2021-2030 | MKRPA | Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |
| Organizowanie szkoleń dla członków MKRPA i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, policjantów) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. | Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływać profilaktycznych. | Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. | 2021-2030 | MKRPA, MOPS, KPP, jednostki oświatowe | Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |



| | | | | | |
|--|---|---|-----------|---------------------------|---|
| Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień. | Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych. | Liczba ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych. | 2021–2030 | MKRPA, MOPS, UM, KPP, NGO | Budżet Miasta, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |
|--|---|---|-----------|---------------------------|---|

CEL STRATEGICZNY NR 4

Udzielanie kompleksowej i skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie.

| Cel operacyjny nr 1 Rozszerzenie funkcjonującego systemu wsparcia oraz podniesienie dostępności do specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy. | | | | | |
|---|---|--|-------------------|--|---|
| Działania przewidziane do realizacji | Rezultaty | Wskaźniki realizacji działań | Termin realizacji | Podmioty odpowiedzialne i współpracujące | Źródła finansowania |
| Realizowanie planowanych zadań zawartych w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. | Ograniczenie skali przemocy w rodzinie na terenie Miasta. | Liczba zrealizowanych zadań Programu. | 2021–2025 | Realizatorzy Programu i podmioty współpracujące | Budżet Miasta |
| Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”. | Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc. | Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur. | 2021–2030 | MOPS, MKRPA, KPP, ZI, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Sąd | Budżet Miasta |
| Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie. | Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. | Liczba działań informacyjnych. Liczba rozpowszechnionych informacji. | 2021–2030 | MOPS, MKRPA, ZI | Budżet Miasta, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |



| | | | | | |
|---|---|--|-----------|---|--|
| Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”. | Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”. | Liczba uczestników szkoleń. | 2021–2030 | MOPS, MKRPA, ZI, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Sąd | Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |
| Kontynuowanie działalności Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy. | Poprawa dostępności do wsparcia dla osób doświadczających i stosujących przemoc. | Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad. | 2021–2030 | MOPS, PCPR, ZI, Starostwo Powiatowe | Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, Budżet Powiatu, Budżet Państwa |
| Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie. | Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu. | Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie. | 2021–2030 | MOPS, MKRPA, ZI | Budżet Miasta, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |

Cel operacyjny nr 2

Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie przemocy w rodzinie oraz wzrost wrażliwości społecznej na jej przejawy.

| Działania przewidziane do realizacji | Rezultaty | Wskaźniki realizacji działań | Termin realizacji | Podmioty odpowiedzialne i współpracujące | Źródła finansowania |
|--|---|--|-----------------------------------|--|---|
| Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy. | Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy. | Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych, liczba zorganizowanych działań. | Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030 | MOPS, UM, KPP, MKRPA, ZI jednostki oświatowe | Budżet Miasta, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |
| Upowszechnienie informacji o programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. | Kształtowanie i możliwość zmiany postawy osób stosujących przemoc. | Liczba rozpowszechnionych informacji o programach korekcyjno-edukacyjnych. | 2021–2030 | MOPS, PCPR, KPP, ZI | Budżet Miasta Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych |

| | | | | | |
|---|---|--|------------------|--|--|
| <p>Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.</p> | <p>Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.</p> | <p>Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.</p> | <p>2021–2030</p> | <p>MOPS, MKRPA, ZI, KPP, UM, PCPR, jednostki oświatowe</p> | <p>Budżet Miasta Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych</p> |
| <p>Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.</p> | <p>Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.</p> | <p>Liczba uczniów biorących udział w warsztatach, liczba zorganizowanych warsztatów.</p> | <p>2021–2030</p> | <p>MKRPA, ZI, jednostki oświatowe</p> | <p>Budżet Miasta, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych</p> |

CEL STRATEGICZNY NR 5

Podejmowanie działań zmierzających do aktywizacji osób pozostających bez pracy.

| Cel operacyjny nr 1 Wspieranie zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych, w tym zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. | | | | | |
|--|---|--|-------------------|---|--|
| Działania przewidziane do realizacji | Rezultaty | Wskaźniki realizacji działań | Termin realizacji | Podmioty odpowiedzialne i współpracujące | Źródła finansowania |
| <p>Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy i innymi instytucjami rynku pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.</p> | <p>Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Mieście.</p> | <p>Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących udział w szkoleniach.</p> | <p>2021–2030</p> | <p>MOPS, PUP, Inwest-Park</p> | <p>Budżet Miasta, Budżet Państwa, Fundusze Europejskie</p> |
| <p>Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.</p> | <p>Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Piły biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.</p> | <p>Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.</p> | <p>2021–2030</p> | <p>MOPS, PUP, UM, Starostwo Powiatowe</p> | <p>Budżet Miasta, Budżet Państwa</p> |



| | | | | | |
|--|---|---|-----------|---------------|----------------|
| Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych. | Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia. | Liczba podjętych działań informacyjnych. | 2021–2030 | MOPS, PUP, UM | Budżet Miasta |
| Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych. | Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. | Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne. | 2021–2030 | MOPS, PUP | Budżet Miasta |
| Kontynuowanie działalności funkcjonującego w Mieście Klubu Integracji Społecznej. | Rozwój aktywizacji społeczno-zawodowej uczestników KIS. | Liczba uczestników działań KIS. | 2021–2030 | KIS, UM, PUP | Budżet Miasta |
| Kontynuowanie działalności Centrum Integracji Społecznej. | Rozwój aktywizacji społeczno-zawodowej uczestników CIS. | Liczba uczestników działań realizowanych przez CIS. | 2021–2030 | CIS, PUP | Budżet Powiatu |

CEL STRATEGICZNY NR 6

Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.

Cel operacyjny nr 1

Poprawa sytuacji życiowej osób i rodzin, żyjących w niewystarczających warunkach materialnych i socjalnych.

| Działania przewidziane do realizacji | Rezultaty | Wskaźniki realizacji działań | Termin realizacji | Podmioty odpowiedzialne i współpracujące | Źródła finansowania |
|--|--|--|-------------------|--|-------------------------------|
| Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej. | Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Miasta. | Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną. | 2021–2030 | MOPS | Budżet Miasta, Budżet Państwa |
| Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy pieniężnej – posiłku. | Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania. | Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku. | 2021–2030 | MOPS, jednostki oświatowe | Budżet Miasta, Budżet Państwa |



| | | | | | |
|--|---|--|-----------|-------------------------------|---|
| Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych. | Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych. | Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych. | 2021–2030 | MOPS | Budżet Miasta, Budżet Państwa |
| Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa. | Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem. | Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych. | 2021–2030 | MOPS, UM, jednostki oświatowe | Budżet Miasta, Budżet Państwa |
| Tworzenie warunków do powstawania nowych organizacji pozarządowych działających na rzecz polityki społecznej. | Zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom potrzebującym oraz wzrost aktywności obywatelskiej. | Liczba funkcjonujących organizacji pozarządowych. | 2021–2030 | UM, MOPS | Budżet Miasta, Budżet Państwa, Fundusze Europejskie |

CEL STRATEGICZNY NR 7

Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców.

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do pomocy osób z zaburzeniami psychicznymi.

| Działania przewidziane do realizacji | Rezultaty | Wskaźniki realizacji działań | Termin realizacji | Podmioty odpowiedzialne i współpracujące | Źródła finansowania |
|--|---|--|-----------------------------------|---|-------------------------------|
| Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego. | Zwiększenie liczby mieszkańców mających problemem w zakresie zdrowia psychicznego zgłaszających się po pomoc. | Liczba przeprowadzonych działań. | 2021–2030 | MOPS, UM, placówki ochrony zdrowia, Starostwo Powiatowe, PCPR | Budżet Miasta, Budżet Powiatu |
| Prowadzenie kampanii profilaktycznych, wykładów, spotkań ze specjalistami na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej w odniesieniu do uwarunkowań związanych z zagrożeniem epidemicznym. | Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej. | Liczba przeprowadzonych kampanii/ wykładów/ spotkań. | Rok: 2021, 2023, 2025, 2027, 2029 | MOPS, UM, placówki ochrony zdrowia | Budżet Miasta |



| | | | | | |
|--|---|---|--|---|-------------------------------|
| Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego. | Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego. | Liczba przeprowadzonych programów/ warsztatów. Liczba uczestników. | 2021–2027 | UM, jednostki oświatowe, świetlice socjoterapeutyczne | Budżet Miasta |
| Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży. | Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży. | Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej. | 2021–2027 | MOPS, jednostki oświatowe, Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych | Budżet Miasta, Budżet Powiatu |
| Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego. | Wzrost poczucia bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego wśród uczniów. | Liczba uczestników warsztatów. | Rok: 2022 2024 2026, 2028, 2030 | MOPS, UM, jednostki oświatowe, Starostwo Powiatowe | Budżet Miasta, Budżet Powiatu |
| Współpraca z PCPR oraz PUP w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi. | Poprawa funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi. | Liczba działań podjętych we współpracy z PCPR oraz PUP. | 2021–2030 | MOPS, PCPR, PUP | Budżet Miasta, Budżet Państwa |
| Realizacja działań skierowanych do mieszkańców Miasta w zakresie interwencji kryzysowej. | Poprawa funkcjonowania osób potrzebujących interwencji kryzysowej. | Liczba podjętych działań w zakresie interwencji kryzysowej. | 2021–2030 | Starostwo Powiatowe, placówki ochrony zdrowia | Budżet Miasta, Budżet Powiatu |

3. Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu miasta Piły. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,



- projekty konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Miasta. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez miasto Piła oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018–2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021–2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piile.

Tabela 46. Ramy finansowe Strategii

| LP | Rok | Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853) |
|----|------|---|
| 1 | 2018 | 24 122 665 |
| 2 | 2019 | 24 299 121 |
| LP | Rok | Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853) |
| 1 | 2021 | 24 906 599 |
| 2 | 2022 | 25 529 264 |
| 3 | 2023 | 26 167 496 |
| 4 | 2024 | 26 821 683 |
| 5 | 2025 | 27 492 225 |



| | | |
|-----------|------------|---|
| 6 | 2026 | 28 179 531 |
| 7 | 2027 | 28 884 019 |
| 8 | 2028 | 29 606 119 |
| 9 | 2029 | 30 346 272 |
| 10 | 2030 | 31 104 929 |
| LP | Rok | Wysokość środków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi) |
| 1 | 2018 | 2 464 341 |
| 2 | 2019 | 2 473 269 |
| LP | Rok | Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi) |
| 1 | 2021 | 1 997 333 |
| 2 | 2022 | 2 047 266 |
| 3 | 2023 | 2 098 448 |
| 4 | 2024 | 2 150 909 |
| 5 | 2025 | 2 204 682 |
| 6 | 2026 | 2 259 799 |
| 7 | 2027 | 2 316 294 |
| 8 | 2028 | 2 374 201 |
| 9 | 2029 | 2 433 556 |
| 10 | 2030 | 2 494 395 |
| LP | Rok | Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855) |
| 1 | 2018 | 67 092 303 |
| 2 | 2019 | 85 335 907 |



| LP | Rok | Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855) |
|----|------|--|
| 1 | 2021 | 87 469 305 |
| 2 | 2022 | 89 656 037 |
| 3 | 2023 | 91 897 438 |
| 4 | 2024 | 94 194 874 |
| 5 | 2025 | 96 549 746 |
| 6 | 2026 | 98 963 490 |
| 7 | 2027 | 101 437 577 |
| 8 | 2028 | 103 973 516 |
| 9 | 2029 | 106 572 854 |
| 10 | 2030 | 109 237 176 |

Źródło: opracowanie własne

4. System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Piły to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Piły zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Mieście. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile.



Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021–2030 obejmować będzie pięć etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 47. Harmonogram wdrażania Strategii

| Etap | Wyszczególnienie | Termin realizacji |
|----------|--|--|
| Etap I | Podjęcie uchwały przez Radę Miasta Piły o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły na lata 2021–2030”. | II kwartał 2021 r. |
| Etap II | Koordinacja realizacji działań objętych Strategią. | II kwartał 2021 r. – IV kwartał 2030 r. |
| Etap III | Monitoring i ewaluacja Strategii. | Na koniec 2024, 2027, 2030 roku. |
| Etap IV | Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy. | Sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii czyli od III kwartału 2021 r. do IV kwartału 2030 r. |
| Etap V | Podsumowanie i ocena Strategii. | IV kwartał 2030 r. |

Źródło: opracowanie własne

5. System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Dyrektor MOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii Dyrektor



MOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami MOPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Miasta (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne,) lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Piły, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Miasta, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe.

Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.



Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

7. Monitoring

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do poszczególnych zadań. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UM, KPP, PUP, ze sprawozdań MOPS, MKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez MOPS i zawarta w składanych sprawozdaniach obejmujących okres 3 lat, opracowanych odpowiednio w latach 2024, 2027 i 2030 (sprawozdanie z 2030 roku będzie miało charakter końcowego raportu). Wnioski z monitoringu będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.



8. Ewaluacja

Końcowa ewaluacja Strategii posłuży samorządowi miasta Piły w ocenie realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Mieście, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Miasta w kolejnych latach. Wskaźniki realizacji działań, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, wskazane zostały w dokumencie strategicznym przy poszczególnych zadaniach/działaniach. Zostały one określone w oparciu o przewidywane rezultaty zadań/działań. Wskaźniki realizacji działań, jak i ramy finansowe zostały zaplanowane w oparciu o szacunkowe przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym czasookresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny.

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport zawierający dane liczbowe, ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych wartości wskaźników realizacji działań ustalonych do każdego działania/zadania. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim będą zrealizowane oraz ukáže realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

9. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Piły jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, profilaktyki uzależnień, problemu przemocy



w rodzinie, sytuacji seniorów i osób niepełnosprawnych, systemu ochrony zdrowia psychicznego, problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Piły i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców miasta Piły, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Miasta, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.



V. Bibliografia

1. Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Piły. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku.
2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021.
3. <https://bdl.stat.gov.pl>
4. <https://poradnik.ngo.pl>
5. <https://spis.ngo.pl>
6. <https://www.oke.poznan.pl>
7. <https://www.polskawliczbach.pl>
8. <https://www.112pila.pl>
9. J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
10. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
11. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
12. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
13. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
14. Program współpracy Roczny Program współpracy miasta Piły z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021.
15. Raport o stanie Miasta Piły 2019.
16. R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN.
17. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).
18. www.psychiatriapolska.pl



VI. Spis rysunków, tabel i wykresów

Spis rysunków

| | |
|---|-----|
| Rysunek 1. Informacje dotyczące próby badawczej | 10 |
| Rysunek 2. Położenie miasta Piły na mapie województwa wielkopolskiego i powiatu pilskiego | 18 |
| Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie miasta Piła według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku) | 24 |
| Rysunek 4. Łączna wartość sprzedanego na terenie miasta Piły alkoholu w latach 2017–2019..... | 62 |
| Rysunek 5. Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym w Pile, powiecie pilskim oraz województwie wielkopolskim w 2019 roku | 92 |
| Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego | 100 |

Spis tabel

| | |
|--|----|
| Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych..... | 8 |
| Tabela 2. Przyrost naturalny w Pile na przestrzeni lat 2017–2019 | 20 |
| Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017–2019 (w procentach)..... | 20 |
| Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Pile w latach 2017–2019..... | 21 |
| Tabela 5. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w Pile(stan na koniec 2019 roku) | 23 |
| Tabela 6. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Pile w porównaniu do powiatu pilskiego w 2019 roku | 31 |
| Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017–2019..... | 38 |
| Tabela 8. Liczba osób i rodzin, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017–2019 | 39 |
| Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2017–2019 | 39 |



| | |
|--|----|
| Tabela 10. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin)..... | 40 |
| Tabela 11. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku..... | 43 |
| Tabela 12. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017–2019 | 44 |
| Tabela 13. Liczba rodzin i dzieci korzystających ze świadczenia „Dobry start” oraz środki przeznaczone na jego realizację w latach 2018 i 2019..... | 45 |
| Tabela 14. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych z miasta Piły w 2020 roku dotyczące funkcjonowania rodzin | 48 |
| Tabela 15. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców w Pile w 2020 roku dotyczące wsparcia rodziny | 50 |
| Tabela 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017–2019..... | 52 |
| Tabela 17. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017–2019 | 52 |
| Tabela 18. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017–2019 | 52 |
| Tabela 19. Świadczenia opiekuńcze – ogółem na przestrzeni lat 2017–2019 | 53 |
| Tabela 20. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych w Pile w 2020 roku dotyczące osób niepełnosprawnych | 54 |
| Tabela 21. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców w Pile w 2020 roku dotyczące funkcjonowania osób niepełnosprawnych | 55 |
| Tabela 22. Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile wobec osób uzależnionych w latach 2017–2019..... | 61 |
| Tabela 23. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców Piły dotyczące uzależnień | 64 |
| Tabela 24. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród uczniów z miasta Piły dotyczące uzależnień | 66 |
| Tabela 25. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród pracowników instytucjonalnych dotyczące uzależnień | 67 |



| | |
|---|----|
| Tabela 26. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród pedagogów i nauczycieli dotyczące problemu uzależnień wśród uczniów..... | 68 |
| Tabela 27. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2017–2019..... | 72 |
| Tabela 28. Liczba osób i rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2017–2019 | 72 |
| Tabela 29. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017–2019..... | 74 |
| Tabela 30. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców miasta Piły dotyczące przemocy | 74 |
| Tabela 31. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród uczniów z Piły dotyczące przemocy i cyberprzemocy..... | 75 |
| Tabela 32. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród pracowników instytucjonalnych z miasta Piły dotyczące przemocy domowej..... | 76 |
| Tabela 33. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród pedagogów i nauczycieli dotyczące przemocy w rodzinie oraz przemocy rówieśniczej wśród dzieci i młodzieży | 77 |
| Tabela 34. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych w 2020 roku dotyczące osób starszych..... | 82 |
| Tabela 35. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Piły w 2020 roku dotyczące osób starszych..... | 82 |
| Tabela 36. Udział bezrobotnych mieszkańców Piły zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2017–2019 (w procentach) . | 85 |
| Tabela 37. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Piły w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Miasta w latach 2017–2019..... | 86 |
| Tabela 38. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców Piły oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Miasta w latach 2017–2019. | 87 |
| Tabela 39. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych w Piłe w 2020 roku dotyczące osób bezrobotnych..... | 88 |
| Tabela 40. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Piły w 2020 roku dotyczące rynku pracy..... | 88 |



| | |
|--|-----|
| Tabela 41. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017–2019 | 91 |
| Tabela 42. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017–2019 | 91 |
| Tabela 43. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców miasta Piły dotyczące ubóstwa i wykluczenia społecznego | 93 |
| Tabela 44. Dane dotyczące interwencji oraz nietrzeźwych kierowców w Pile na przestrzeni lat 2017–2019 | 95 |
| Tabela 45. Liczba i rodzaje przestępstw stwierdzonych na terenie Piły na przestrzeni lat 2017–2019 | 96 |
| Tabela 46. Ramy finansowe Strategii | 116 |
| Tabela 47. Harmonogram wdrażania Strategii | 119 |

Spis wykresów

| | |
|---|----|
| Wykres 1. Liczba mieszkańców miasta Piły w latach 2017–2019 | 19 |
| Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Miasto na przestrzeni lat 2017–2019 | 19 |
| Wykres 3. Stopa bezrobocia w Pile na przestrzeni lat 2017–2019 w porównaniu do województwa wielkopolskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach) | 21 |
| Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w mieście Pile na przestrzeni lat 2017–2019 w porównaniu do powiatu pilskiego i całej Polski (stan na koniec roku) | 22 |
| Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017–2019 | 23 |
| Wykres 6. Ludność miasta Piły według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku | 25 |
| Wykres 7. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie miasta Piły w porównaniu do województwa wielkopolskiego i całej Polski (w procentach) | 27 |
| Wykres 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu miasta Piły, powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego | 27 |



| | |
|--|----|
| Wykres 9. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w Pile w latach 2017–2019 w porównaniu do województwa wielkopolskiego i całej Polski | 30 |
| Wykres 10. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile na przestrzeni lat 2017–2019 | 37 |
| Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Pile w latach 2017–2019 | 37 |
| Wykres 12. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017–2019 | 38 |
| Wykres 13. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017–2019 | 40 |
| Wykres 14. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017–2019 | 44 |
| Wykres 15. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017–2019 | 46 |
| Wykres 16. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiek.-wych. (ogółem) w latach 2017–2019 | 46 |
| Wykres 17. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017–2019 | 47 |
| Wykres 18. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017–2019 (w złotych) | 48 |
| Wykres 19. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017–2019 | 51 |
| Wykres 20. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznane na przestrzeni lat 2017–2019 (liczba osób) | 57 |
| Wykres 21. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2017–2019 | 60 |
| Wykres 22. Średni dochód otrzymany z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przypadający na jednego mieszkańca w Pile i całej Polsce w 2019 roku | 62 |
| Wykres 23. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Pile na przestrzeni lat 2017–2019 | 63 |
| Wykres 24. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Pile i całej Polsce w 2019 roku | 63 |



| | |
|---|----|
| Wykres 25. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu przemocy w rodzinie w latach 2017–2019..... | 71 |
| Wykres 26. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2017–2019 | 73 |
| Wykres 27. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Pile, województwie wielkopolskim i całej Polsce na przestrzeni lat 2017–2019..... | 79 |
| Wykres 28. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017–2019 | 79 |
| Wykres 29. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2017–2019..... | 80 |
| Wykres 30. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017–2019 (liczba świadczeń)..... | 80 |
| Wykres 31. Odpłatność Miasta za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017–2019..... | 81 |
| Wykres 32. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017–2019 | 84 |
| Wykres 33. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017–2019..... | 85 |
| Wykres 34. Mieszkańcy Piły zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017–2019..... | 86 |
| Wykres 35. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017–2019 | 90 |
| Wykres 36. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017–2019..... | 92 |
| Wykres 37. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017–2019 | 93 |
| Wykres 38. Liczba przestępstw stwierdzonych w Pile na przestrzeni lat 2017–2019 (prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców Miasta)..... | 94 |
| Wykres 39. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w Pile na przestrzeni lat 2017–2019..... | 95 |

